

Yhteenveto Perhon Ahvenlammen tuulivoimapuiston yleiskaavan ehdotusvaiheessa annetusta palautteesta

Asiakirjat olivat nähtävillä kuulemista varten 25.1.-4.3.2024 välisenä aikana

12 kpl lausuntoja:

1. K.H. Renlundin museo	(4.3.2024)
2. Luonnonvarakeskus Luke	(4.3.2024)
3. Puolustusvoimat / 2. Logistiikkarykmentti	(27.2.2024)
4. Suomen Erillisverkot Oy	(5.2.2024)
5. Etelä-Pohjanmaan liitto	(1.3.2024)
6. Fingrid	(29.2.2024)
7. Lestijärven kunta	(14.2.2024)
8. Perhon kunta, ympäristölautakunta	(21.2.2024)
9. Perhon kunta, kh	(5.2.2024)
10. Etelä-Pohjanmaan ELY	(6.3.2024)
11. Keski-Suomen liitto	(5.3.2024)
12. Metsähallitus	(13.3.2024)

0 kpl muistutusta

Lausunnot

1) K.H. Renlundin museo

Perhon kunta on lähettänyt K.H.Renlundin museolle (Keski-Pohjanmaan alueellinen vastuuseo) lausuntopyyntö, joka koskee Perhon Ahvenlammen tuulivoimapuiston osayleiskaavaehdotusta. Museo tarkastelee hanketta arkeologisen kulttuuriperinnön sekä rakennetun kulttuuriympäristön ja -maiseman näkökulmista ja toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Pohjan Voima Oy suunnittelee Perhon kunnan Ahvenlammen alueelle yhdeksän voimalan tuuli-voima-aluetta, jossa voimaloiden teho tulisi olemaan enintään 10 MW. Voimaloiden pyyhkäisykorkeuden maksimi on 300 metriä. Hankealueen pinta-ala on noin 2850 ha. Hanketta kehittävä yhtiö on Pohjan Voima Oy:n tytäryhtiö Ahvenlammin Tuulipuisto Oy. Alue sijaitsee Perhon kunnan luoteisosassa, Halsuan ja Vetelin kuntarajojen tuntumassa. Suunnittelualueen rajalta etäisyys Perhon keskustajamaan on noin 11 km. Yleiskaava laaditaan maankäyttö- ja rakennuslain 77 a §: tarkoittamana oikeusvaikutteisena yleiskaavana, jota voidaan käyttää yleiskaavan muokattujen tuulivoimaloiden rakennuslupien myöntämisen perusteena tuulivoimaloiden alueilla.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Suunnittelualueella ja vaihtoehtoisilla sähkösiirtoreiteillä on tehty arkeologinen inventointi vuosina 2021-2022 Keski-Pohjanmaan Arkeologiapalvelun toimesta. Inventointi on tehty ja raportoitu Suomen arkeologisten kenttätöiden laatuohjeiden mukaisesti ja museo on lisännyt inventoinnin tiedot muinaisjäänösrekisteriin (www.kyppi.fi) Hankealueelta tunnetaan inventoinnin jälkeen kaikkiaan 14 muinaismuistolain 295/1963 rauhoittamaa kiinteää muinaisjäänöstä, jotka ovat kaikki historiallisen ajan tervahautoja. Näistä 10 kohdetta sijaitsee osayleiskaava-alueella (numerot 4-13).

Museo haluaa kiinnittää huomiota siihen, että muinaisjäänöskohde nro 6 eli Lehmikivenharjun tervahauta (mj rek 1000046755) sijaitsee T9 tuulivoimalan alueen sisällä, mikä ei ole suotavaa. Museo ehdottaa, että kyseistä tv-aluetta muutetaan siten, että muinaisjäänöskohde aluerajauksineen jätetään tv-alueen ulkopuolelle.

Muutenkin muuttuvassa maankäytössä tulee kiinnittää erityistä huomiota kiinteisiin muinaisjäänöksiin, jotka sijaitsevat tv-alueiden, rakentamisen, levennettävien tai uusien tielinjausten, maa-aineksen oton, läjityksen, sähkösiirtoreittien tai muun maankäytön läheisyydessä ja ne on tarvittaessa merkittävä maastoon rakentamisen ajaksi. Tämä on syytä mainita kaavaselostuksessa. Kokonaisuudessaan näitä vaikutuksia ja niihin varautumista on huomioitu hyvin kaavaselostuksen luvussa 8.3.

Muilta osin museolla ei ole huomautettavaa kaava-asiakirjoihin arkeologisen kulttuuriperinnön osalta.

Rakennettu kulttuuriympäristö ja -maisema

Suunnittelualuetta on kuvattu siten, että se sijoittuu kaavoittamattomalle metsä- ja suoalueelle, ja se on pääosin metsätalouskäytössä. Suunnittelualue ei sijaitse valtakunnallisesti arvokkaalla maisema-alueella tai sellaisen läheisyydessä. Lähin valtakunnallisesti arvokas maisema-alue on Vetelinjokilaakson viljelymaisema, joka sijaitsee noin 23 km:n etäisyydellä alueen suunnittelualueen luoteispuolella (Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet. VAMA 2021. Ympäristöministeriö. Alue 124: Vetelinjokilaakson viljelymaisema.)

Suunnittelualueen ulkopuolella sen eri puolilla on maakunnallisesti tai seudullisesti arvokkaita maisema-alueita, joiden etäisyys suunnittelualueesta vaihtelee 7 km:n ja 18 km:n välillä. Suunnittelualuetta lähimpänä sijaitsevista maakunnallisesti arvokkaista maisema-alueista on Penninkijoki-Hangasneva-Säästöpiirinnevan arvokas luonnonympäristö.

Valtakunnallisesti merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä (RKY-alue) ei ole suunnittelualueella tai sen välittömässä läheisyydessä, mutta Perhon ja Halsuan kirkot RKY-aluerajauksineen sijaitsevat ns. ulommalla vaikutusalueella eli alle 15 km:n etäisyydellä suunnittelualueesta.

Maakunnallisesti tai seudullisesti merkittäviä rakennetun kulttuuriympäristön kohteita on Haukan kylän Keskitalo, joka sijaitsee noin 5 km suunnittelualueesta länteen. Vuonna 2006 tehdyssä ja nytemmin jo puutteellisessa kulttuuriympäristön inventoinnissa paikallisesti arvokkaita kulttuuriympäristön kohteita Perhon osalta arvoitettiin edellä mainitun Haukan lisäksi mm. Jängän ja Salamajärven kyliltä sekä Halsualta. Näiden kohteiden etäisyys hankealueesta on 2 km:stä 15 km:iin eli ne sijaitsevat lähivaikutusalueelta (noin 2-6 km) ulommalle vaikutusalueelle (noin 6-15 km).

Puutteellisen rakennetun kulttuuriympäristön inventoinnin vuoksi tuulivoimapuiston vaikutuksia kuvaa havainnollisemmin se, että tuulivoima-alueen välittömään lähiympäristöön (0-2 km)

kuuluu yli 20 pihapiiriä ja yli 10 vapaa-ajan asuntoa. Lähivaikutusalueella eli hankekarttoihin piirretyn viiden (5) kilometrin vaikutusalueen sisäpuolella on yli 60 asuinrakennusta ja arviolta 26 vapaa-ajan asuntoa.

Perhon kunnan tyypillistä rakennettua kulttuuriympäristöä on nauhamainen asutus Perhonjoen ja sitä myötäilevän valtatie 13:n varrella. Kun tarkastellaan tätä nauha-asutusta Möttösen kylän liepeiltä kohti luodetta yli Vetelin kunnan rajan (noin 20 km), se jää tuulivoimarakentamishankkeiden (Ahvenlampi, Kokkoneva, Honkahuhta, Limakko ja Vetelin Löytöneva) lähivaikutusalueelle eli alle viiteen (5) kilometriin hankealueista.

Tästä alueesta eri tuulivoimahankkeiden välittömään lähiympäristöön eli alle kahden (2) kilometrin etäisyydelle kuuluu alueen asutus Perhon kirkonkylän pohjoispuolelta aina lähelle Vetelin kunnan rajaa eli noin 10 kilometrin matkan.

Seudun tuulivoimarakentamisen kaikkein suurin vaikutus kohdistuu alueeseen, jossa Kokkonevan, Honkahuhtan ja Ahvenlammen tuulivoimapuistojen lähiympäristön ja lähivaikutusalueet ulottuvat toistensa yli ja eri suunnista tulevat vaikutukset kertautuvat. Tällä alueella tuulivoimarakentamisen vaikutus asuinympäristöön kumuloituu ja on kokonaisuutena erityisen hallitseva ja merkittävä, kuten museo on jo aikaisemminkin todennut.

Huomautettakoon, että s. 55 mainitaan lähivaikutusalueen ulottuvan 6 km:iin saakka, mutta liitekarttoihin on katkoviivalla piirretty vaikutusalue 5 km:n etäisyydelle, mikä antaa vaikutusalueesta harhaanjohtavan aluerajauksen. Toisaalta mainittakoon kaavaselostuksen puutteena, että missään liitteenä olevassa kartassa ei ole havainnollistettu eri tuulivoimapuistohankkeiden vaikutusalueiden päällekkäin meneviä rajoja. Tällainen yhteisvaikutuksia esittävä kartta olisi havainnollistanut kulttuuriympäristön yhteisvaikutuksia, jotka nyt jäävät esittämättä. Vaikka eri tuulivoimahankkeet ovat valmistelultaan eri vaiheissa, kaavan laatijalla on varmaankin tarpeeksi taustatietoja muusta tuulivoimakaavoitustyöstä, niin että laaja ja syvälinen tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutusten arviointi pitäisi olla mahdollista.

Kaavaselostuksessa sivulla 62 mainitaan: "Kaiken kaikkiaan Ahvenlammen tuulivoima-alueen vaikutukset kulttuurimaisemaan voidaan luokitella pääosin vähäisiksi." Lausuma osoittaa, että tältä osin selostuksessa ei ole tehty kulttuurimaiseman osalta eri tuulivoimahankkeiden, Honkahuhtan, Ahvenlammen ja Kokkonevan ja toiminnassa olevan Limakon tuulivoimapuiston yhteisvaikutusten arviointia. Honkahuhtan tuulivoimahanke on vielä jätetty mainitsematta.

Kaavaselostuksen sivulla 76 on havainnollinen kartta tuulivoiman aiheuttamista meluvaikutuksista. Kartassa on kuvattu Perhon alueelta Ahvenlammen ja Kokkonevan suunniteltujen tuulipuistojen tuottaman meluvaikutusten yhteisvaikutusalue, joka ulottuu Perhonjokivarren asutuksen osalta Perhon ja Vetelin kuntarajalta Kivikankaalta ja ulottuu Oksakosken ja Kokkonevan nauhamaisen asutuksen puoliväliin saakka. Meluselvityksestä on jostain syystä jätetty huomiotta Honkahuhtan suunniteltu tuulipuistoalue, jonka kahden (2) kilometrin 35-40 dB:n äänitason meluvyöhyke menee molemmissa Honkahuhtan tuulivoimalavaihtoehdoissa (12 voimalaa tai 9 voimalaa) päällekkäin Ahvenlammen ja Kokkonevan tuulipuistohankkeiden melualueitten kanssa. Tämä tarkoittaa sitä, että Perhonjokivarren asuttu kulttuurimaisema-alue joutuu kahdesta suunnasta, koillisesta ja lounaasta tulevan meluvaikutuksen puristuksiin usean kilometrin matkalta Kivikankaan eteläpuolelta aina Oksakosken liepeille saakka.

Eri tuulivoimahankkeiden (ainakin Ahvenlampi, Kokkoneva, Limakko, Löytöneva ja Honkahuhta) näkyvyysanalyysikarttojen aineistot olisi ollut tärkeätä yhdistää, jolloin eri hankkeiden yhteisvaikutusten arviointi olisi ollut paremmin mahdollista. Nyt esitetystä näkyvyysanalyysikartasta

puuttuu Honkahuhdan hanke kokonaan. Perusteluissa on tosin mainittu, ettei Honkahuhdan tuulivoimahankkeen teknisiä lähtö- ja sijaintitietoja ollut tiedossa. Kokenut kaavoittava pystyy kuitenkin aikaisempien hankkeiden taustatiedoilla tarpeellisen arvion laatimaan.

Sähkösiirron osalta todettakoon, että kulttuuriympäristössä suurjännitelinja kulkee nykyisellään Perhon Oksakosken ja Kellokosken asutuksen välissä poikki kulttuurimaiseman. Suurjännitelinjoiden aluetta sekä kulttuuri- että luonnonympäristössä ei pidä laventaa, vaan sähkösiirto tulee toteuttaa olemassa olevassa linjastossa pylväsratkaisuilla tai maakaapeloinnein siten, että maisemalliset vauriot jäävät mahdollisimman vähäisiksi.

Lopuksi museo toteaa, että kun otetaan huomioon Ahvenlammen ja sen lähietäisyyteen sijoituvien Honkahuhdan Kokkonevan tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutukset, eri hankkeiden maisemavaikutukset kumuloituvat merkittävästi eikä lopputulosta voida pitää kulttuurimaiseman kannalta kestäväenä.

Kuten aikaisemmin jo on huomautettu, todettakoon uudelleen, että voimassa olevassa Keski-Pohjanmaan 4. vaihemaakuntakaavassa Ahvenlammen alueelle ei ole osoitettu tuulivoimarakentamista, joten hanke on tällä hetkellä maakuntakaavan vastainen.

Hankkeen jatkodokumentit pyydetään toimittamaan K.H. Renlundin museoon lausuttavaksi osoitteeseen: museo.lausunnot@kokkola.fi

Vastine:

Arkeologinen kulttuuriperintö

- Voimalapaikka 9 sijoittuu noin 60 metriä muinaisjäänneksestä Perho Lehmikivenharju (kohdenro. 6) kaakkoon. Voimala perustuksen halkaisijan (25 metriä), perusteella kohde sijoittuisi noin 45 metrin etäisyydelle voimalasta. Muinaisjäännesrekisteriin kirjatus kuvauksen perusteella pyöreän tervahaudan kokonaishalkaisija on 11 metriä ja siihen kuuluva sortunut halssi suuntautuu pohjoiseen. Muinaisjäännekselle on muinaisjäännesrekisterissä merkitty aluerajaus, jonka kattaa noin 30 x 20 metriä suuren soikean alueen.
- Museon lausunnossa on viitattu muinaisjäänneksen suojelua turvaavien toimia koskeviin suunnitelmiin toteamalla, että näitä vaikutuksia ja niihin varautumista on [kokonaisuudessaan] huomioitu hyvin kaavaselostuksen luvussa 8.3.
- Kiinteät muinaisjäänneksöt ovat rauhoitettuja Muinaismuistolain (295/1963) 1 § nojalla. Ilman Muinaismuistolain nojalla annettua lupaa on kiinteän muinaisjäänneksen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen kielletty. Museovirasto voi vahvistaa kiinteän muinaisjäänneksen ja siihen kuuluvan suoja-alueen rajat. Jos muinaisjäänneksen ja siihen kuuluvan suoja-alueen rajoja ei ole vahvistettu, suoja-alueen leveys on kaksi metriä muinaisjäänneksen näkyvissä olevista ulkoreunoista (Muinaismuistolaki 5 §). Muinaismuistolain mukaan kiinteää muinaisjäännettä, siihen erillispäätöksellä vahvistetulle suoja-alueelle voidaan suoja-alueen rajojen vahvistamisesta koskevassa päätöksessä antaa muinaisjäänneksen arvoa ja suojelua turvaavia tarpeellisia määräyksiä (Muinaismuistolaki 5c §). Määräykset voivat samalla koskea myös suoja-alueen ulkopuolella olevaa aluetta, jos siitä ei aiheudu muinaisjäänneksen merkitykseen nähden huomattavaa haittaa alueen omistajalle tai jollekin muulle.

- Muinaismuistolakia sovelletaan kaavoituksen yhteydessä kaavoitusta suunniteltaessa (Muinaismuistolaki 13 §). Perhon kunta on lain edellyttämällä tavalla ja alueellista vastuuseuta kuullen selvityttänyt hankkeen vaikutukset arkeologiseen kulttuuriperintöön. Mikäli kaavoituksen toimeenpanemisen voidaan katsoa koskevan kiinteää muinaisjäännöstä tavalla, joka on rinnastettavissa ilman lain nojalla annettua lupaa tehtävään kajoamiseen, on siitä saman lain mukaan järjestettävä neuvottelu Museoviraston kanssa.
- Perhon kunta katsoo, että tuulivoimalan T9 sijoittuminen suunnitellulle etäisyydelle tervahaudasta ei voida nähdä olevan ristiriidassa kiinteää muinaisjäännöstä koskevan rauhoituksen kanssa (Muinaismuistolaki 1 ja 5 §§). Tuulivoimalan pyyhkäisyalaa ei tule rinnastaa Muinaismuistolain 1 § mainittuun peittämiseen tai kajoamiseen. Kiinteän muinaisjäännöksen rajoja ei ole vahvistettu erillisellä päätöksellä, jolloin muinaisjäännöksen lainvoimainen suoja-alue on kaksi metriä jäännöksen näkyvissä olevista ulkoreunoista. Vaikutukset muinaisjäännöskohteeseen voidaan välttää suunnittelemalla rakentamisen aikaisen työmaa-alueen sijoittuminen ja tarvittavat hakkuut, varastointialueet ja läjitykset niin, että nämä eivät sijoitu kohteen välittömään läheisyyteen.

Rakennettu kulttuuriympäristö ja -maisema

- Yleisesti: Kaavaselostusta on korjattu ja täydennetty vastaamaan paremmin ympäristövaikutusten arvioinnin sisältöä erityisesti maiseman ja kulttuuriympäristön arvoalueiden kuvauksen osalta. Vaikutusten arviointia käsittelevään lukuun on lisätty YVA-selostuksen pohjalta kuvaus hankkeiden suuriksi arvioiduista yhteisvaikutuksista ja arvioinnin kuvausta on selkeytetty vähäisesti myös kulttuuriympäristöön kohdistuvien vaikutusten osalta.
- Yhteisvaikutukset on arvioitu hankkeen maisemavaikutusten arvioinnissa (YVA-selostus) yksiselitteisesti suuriksi ja kaavaselostusta on siten täydennetty yhteisvaikutusten kuvaamisen osalta. Arviointihetkellä rinnakkaishankkeina on huomioitu ne hankkeet, jotka ovat olleet tuolloin tiedossa. Havainnekuviissa on tutkittu hankkeita, joissa voimaloiden paikat ovat tiedossa. Yhteisvaikutusten havainnekuviissa on laadittu verrattain runsaasti. Maisemavaikutusten arvioinnin jälkeen lähiseudun hankkeiden määrä on vielä lisääntynyt ja suunnittelutilanne mennyt eteenpäin esimerkiksi Honkahuhdan ja Patanan hankkeiden osalta. Kaavaselostukseen on nyt lisätty tieto näistä vaikutusalueelle suunnitella olevista uudemista hankkeista. Uusimpien hankkeiden yhteisvaikutukset Ahvenlammen kanssa kuvataan ja arvioidaan niiden hankekohtaisissa YVA-selostuksissa. Kaavaselostukseen on lisätty kuitenkin täydennyksenä ajankohtaistettu yhteisvaikutuksia kuvaava kartta, jossa on havainnollistettu hankkeiden lähivaikutusalueiden päällekkäisyyksiä.
- Myös kulttuuriympäristöön kohdistuvien vähäisten vaikutusten määritelmää on tarkennettu YVA-selostuksen pohjalta. Vähäiset vaikutukset liittyvät nimenomaan Ahvenlammen hankkeeseen, eivät lainkaan yhteisvaikutuksiin. Ahvenlammen hankkeen kulttuurimaisemalliset vaikutukset osoittautuivat tarkasteluissa vähäisemmiksi kuin esimerkiksi läheisen Kokkonevan hankkeen vaikutukset. Vastavuoroisesti Ahvenlammen luonnonmaisemaan kohdistamat vaikutukset ovat joitakin lähialueen hankkeita suuremmat. Tämä johtuu ennen kaikkea Ahvenlammen sijoittumisesta suhteessa Perhonjokivarteen ja sen keskeisim-

piin kulttuuri- ja luonnonmaisemiin ja osaltaan Perhonjokivarren suuntautumisesta suhteessa näkyviin. Kokonaisarviosta huolimatta arvioissa on todettu, että myös suuria tai kohtuullisia vaikutuksia voi muodostua paikallisesti kaikkein lähimpään asutukseen.

Museo toteaa myös, että Vuonna 2006 tehdyssä ja nyttemmin jo puutteellisessa kulttuuriympäristön inventoinnissa paikallisesti arvokkaita kulttuuriympäristön kohteita Perhon osalta arvoitettiin edellä mainitun Haukan lisäksi mm. Jängän ja Salamajärven kyliltä sekä Halsualta. Näiden kohteiden etäisyys hankealueesta on 2 km:stä 15 km:iin eli ne sijaitsevat lähivaikutusalueelta (noin 2-6 km) ulommalle vaikutusalueelle (noin 6-15 km).

Paikalliset kohteet on kuvattu YVA-selostuksessa maakunnallisia ja valtakunnallisia kohteita pienemmällä karttarajauksella, kuitenkin yli 10 km säteellä voimaloista, minkä on katsottu olevan maisemallisesti riittävää kohteiden alemman arvotuksen ja tyyppillisen pienialaisuuden vuoksi. Oleellisimpien lähiympäristön kohteiden sijainnit hahmottuvat myös tarkemmin tällaisella karttarajauksella. Mainitut Jängän ja Salamanjärven kylät ja niiden inventoidut rakennukset sijaitsevat noin 14-18 km päässä voimaloista, YVA-selostuksessa esitetyn kartan ulkopuolella. Ne on mainittu tekstissä, mikä on nähty kohteiden osalta riittävänä.

- Kaavaehdotusvaiheessa on päivitetty meluselvityksiä olevan tilanteen mukaisesti ja kaavaehdotusvaiheen meluselvityksen yhteisvaikutuksissa on huomioitu myös Honkahuhdan tuulivoimahanke (Perhon Ahvenlammen tuulivoimapuisto Meluselvitys VE2, 20.12.2023). Melun yhteisvaikutuksia on kuvailtu kaavaselostuksen kohdassa 8.14.1, s. 85-86.

2) Luonnonvarakeskus Luke

1 Johdanto

Pohjan Voima Oy suunnittelee 9 (YVA-ohjelmavaiheessa suunniteltiin 16 ja selostusvaiheessa 13 voimalaa) maksimissaan 300 m korkean voimalan tuulivoimahanketta Perhon Ahvenlammin alueelle. Kaava-alue on n. 2850 ha.

2 Lausunto

Pyydettyinä lausuntonaan Luonnonvarakeskus esittää seuraavan.

Lausunnossaan Luke keskittyy Metsästyslaissa (28.6.1993/615) 5 § (13.7.2018/555) lueteltuihin riistalajeihin.

Kaavaselostuksessa suppeasti käsitellään kaavan vaikutuksia eläinlajistoon. Selostuksessa arvioidaan tuulivoimarakentamisen ja toiminnan aikaisten vaikutusten vaellusreitteihin ja metsäpeuraan vasomiskauden ulkopuolella olevan mahdollisesti vähäisiä, vasomisaikaan kohtalaisia jos metsäpeura välttää tuulivoimala-alueita.

Luke huomauttaa, että suovaltaisten Natura-alueiden verkosto muodostaa elintärkeän rungon metsäpeuran lisääntymiselinympäristöille. Merkittävä määrä metsäpeuroista kuitenkin vasoo ja hoitaa vasaan myös Natura-alueiden ulkopuolella usein Natura-alueiden tuntumassa. Yksin Natura-alueiden verkosto ei pysty ylläpitämään elinkyistä metsäpeurapopulaatiota, koska metsäpeuralle soveltuvat Natura-alueet ovat pienialaisia ja kaukana toisistaan. Natura-alueiden ympäristön erämaat ja Natura-alueiden väliset ekologiset yhteydet ovat siksi keskeisiä elinkyisen metsäpeurakannan säilyttämisessä.

Rangifer-suvun (esim. poro) lisääntyvien vaadinten on tutkimuksissa todettu välttelevän toiminnassa olevia tuulivoima-alueita (esim. Tolvanen et. al. 2023). Vasovilla ja vasojaan hoitavilla porovaatimilla häiriövaikutus on havaittu selkeimmin 5 km säteellä voimaloista (Skarin ym. 2018). Luke käytti Keski-Suomen 2040 kaavaehdotuksen asiantuntija-arvioinnissa 5 km suojavyöhykettä arvioitaessa tuulivoima-alueiden vaikutuksia metsäpeuraan (Luonnonvarakeskus 2022). Tätä 5 km suojavyöhykettä on myös esitetty Ympäristöministeriön tuulivoimarakentamisen ohjeistuksen päivitykseen v. 2023. Ohjeistuksen päivitykseen esitettiin myös suositus, jossa erämaisille alueille rakennettujen tuulivoima-alueiden välillä tulisi olla n. 10 km rakentamatonta aluetta. On hyvä, että Hangasneva-Säästöpiirinnevan-Natura-alueita lähimpänä olevia voimalapaikkoja on poistettu YVA-selostusvaiheen jälkeen, mutta lähimmät voimalat sijaitsevat yhä n. 1 km säteellä metsäpeuralle tärkeästä Natura-alueesta. Sen vuoksi Luke näkee, että nykyinen kaavaehdotus ei täytä kaikilta osin em. suosituksia.

Edellä mainituin perustein Luke pitää epätodennäköisenä sitä, että tuulivoima-alueen sisällä tai välittömässä läheisyydessä vasaosi tai hoitaisi vasaansa sama määrä vaatimia, kuin ennen tuulivoiman rakentamista. Riskinä on, että rakennettavien tuulivoima-alueiden häiriövaikutuksen aiheuttaman välttämiskäyttäytymisen myötä nykyisiä tai potentiaalisia metsäpeurojen kesäalueita poistuu Suomenselän metsäpeurapopulaation käytöstä. Tätä kutsutaan toiminnalliseksi luontokadoksi. Tuulivoimaloiden rakennusaikainen häiriö aiheuttaa vielä voimakkaampaa alueen välttelyä.

Lisäksi toiminnallisen luontokadon myötä elinympäristöön tulee monenlaisia lineaarirakenteita (mm. teitä ja sähkölinjoja), jotka muuttavat petosaalidynamiikkaa. Pohjois-Amerikan metsäkaribualueilla sen on todettu olevan haitallista metsäpeuraa vastaavalle metsäkaribulle. Luke näkee, ettei uusia lineaarirakenteita tulisi rakentaa metsäpeuran keskeisille elinympäristöille ja esiintymisalueille.

Selostuksessa kerrotaan, että Ahvenlammen ja Kokkonevan hankealueet sijoittuvat Perhon reviirin reunaoosiin, mutta eivät sen ydinalueelle, joka on lajin lisääntymisen kannalta tärkeintä aluetta. Luke huomauttaa yhä, että ydinreviiri voi sijoittua susireviirien sisällä hyvin monimuotoisesti. Suden ydinreviiri ei määräydy reviirin laitojen mukaan vaan reviirin ydin osat (suden eniten käyttämät alueet ja todennäköisimmät lisääntymiseen liittyvät alueet) saattavat sijoittua myös määriteltyjen reviirien rajojen tuntumaan. Sen vuoksi tehtyjen selvitysten perusteella, ei voida tehdä johtopäätöstä, että hanke (hankkeet) eivät sijoittuisi suden lisääntymisen kannalta tärkeälle alueelle. Luke huomauttaa myös, että vuoden 2023 suden kanta-arvion mukaan Perhon havaintoalueella ei ole reviiiristatusta vähäisen havaintoaineiston vuoksi.

On hyvä, että kaavaan lisätään yleismääräys, jossa tuulivoimaloiden tornien T2, T4, T6, T7, T8 ja T9 alaosa tulee maalata tummaksi tai muuten helpommin huomattavaksi kanalinukantoihin kohdistuvien mahdollisten vaikutusten lieventämiseksi.

3 Lausunnon tiivistelmä

On hyvä, että Hangasneva-Säästöpiirinnevan-Natura-alueita lähimpänä olevia voimalapaikkoja on poistettu YVA-selostusvaiheen jälkeen, mutta lähimmät voimalat sijaitsevat yhä n. 1 km säteellä metsäpeuralle tärkeästä Natura-alueesta. Sen vuoksi Luke näkee, että nykyisessä kaavaehdotuksessa metsäpeuraa ei ole huomioitu riittävästi. Metsäpeuralle tärkeiden suo- ja metsävaltaisten Natura2000 -alueiden ja tuulivoiman väliin tulisi jättää n. 5 km suojavyöhyke. Suo- ja metsävaltaisten Natura2000 alueiden läheisyyteen on vältettävä rakentamista teitä, sähkölinjoja tai muita infraa, koska ne heikentävät ko. alueen luontoarvoja erityisesti metsäpeuran näkökulmasta.

Vastine:

Metsäpeura

- Voimassa oleva luonnonsuojelulaki (9/2023) sisältää useita oikeudellisia keinoja luonnonsuojelullisten tavoitteiden toteuttamiseen. Luonnonsuojelulailla on lisäksi implementoitu kansallisesti muun muassa luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta annettu neuvoston direktiivi (92/43/ETY, luontodirektiivi) ja luonnonvaraisten lintujen suojelusta annettu neuvoston direktiivi (2009/147/EY, lintudirektiivi).
- Metsäpeuran suojelun osalta olennainen lähtökohta on, että luonnonsuojelulain 68 §:n mukaan luonnonsuojelulain 8 luvussa tarkoitettuja eliölajien suojelua koskevia säännöksiä sovelletaan Suomessa ja Suomen talousvyöhykkeellä luonnonvaraisina esiintyviin eläin- ja kasvilajeihin lukuun ottamatta metsästyslain 5 §:ssä tarkoitettuja riistaeläimiä.
- Metsäpeura on metsästyslain 5 §:ssä tarkoitettu riistaeläin. Tästä johtuen luonnonsuojelulain eliölajien rauhoittamista koskevat säännökset eivät sovellu metsäpeuraan. Näin olleen maankäyttö- ja rakennuslain mukaisessa tuulivoimayleiskaavoituksessa eivät myöskään tule suoraan sovellettavaksi luonnonsuojelulain 70 §:ssä tarkoitettujen lajirauhoitusta koskevat säännökset, jotka kieltävät rauhoitetun lajin yksilön tahallisen häiritsemisen, erityisesti eläinten lisääntymisaikana, tärkeillä muuton aikaisilla levähdysalueilla tai muutoin niiden elämänsyklin kannalta tärkeillä paikoilla. Metsäpeura ei ole myöskään luonnonsuojelulain 78 §:ssä tarkoitettu luontodirektiivin liitteessä IV a tarkoitettu tiukasti suojeltu laji. Metsäpeuran osalta eivät siten tule sovellettavaksi luontodirektiivin liitteen IV a lajeja koskevat lisääntymis- tai levähdyspaikan hävittämisen tai heikentämisen kiellot.
- Luonnonsuojelulain näkökulmasta metsäpeura on sen sijaan luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta annetun neuvoston direktiivin 92/43/ETY (luontodirektiivi) liitteessä II (a) tarkoitettu eläinlaji. Kyseisten eläinlajien suojelemiseksi EU:n jäsenvaltioiden on osoitettava erityisten suojelutoimien alueita (Natura-alueita) ja metsäpeuran suojelu tapahtuu ensisijaisesti suojelualueiden perustamisen avulla. Ahvenlammen tuulipuiston osayleiskaavan laadinnan kannalta olennaista siten on, että hankealueen lähistöllä sijaitsee Hangasneva-Säästöpiirinnevan Natura-alue, joka on luokiteltu metsäpeuran esiintymisen kannalta tärkeäksi alueeksi ja metsäpeura on mainittu kyseisen Natura-alueen suojeltavaksi luonnonarvoksi.
- Hangasneva-Säästöpiirinnevan Natura-alueesta johtuen Ahvenlammen tuulipuiston kehittämisessä on otettava huomioon luonnonsuojelulain 35 §, jonka mukaan jos hanke tai suunnitelma joko yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa todennäköisesti merkittävästi heikentää valtioneuvoston Natura 2000 -verkostoon sisällytetyn alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty Natura 2000 -verkostoon, hankkeen toteuttajan tai suunnitelman laatijan on asianmukaisella tavalla arvioitava nämä vaikutukset. Sama arviointivelvollisuus koskee luonnonsuojelulain 35 §:n mukaan sellaista hanketta tai suunnitelmaa Natura-alueen ulkopuolella, jolla todennäköisesti on alueelle ulottuvia merkittäviä haitallisia vaikutuksia. Luonnonsuojelulain 39 §:n mukaan viranomaisen ei puolestaan saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen taikka hyväksyä tai vahvistaa suunnitelmaa, jos 35 §:ssä tarkoitettu arviointi- ja lausuntomenettely osoittaa hankkeen tai suunnitelman merkittävästi heikentävän niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty Natura 2000 -verkostoon.

- Metsäpeuroja koskevat arvioinnit on tehty parhaaseen olemassa olevaan tietoon perustuen, hyödyntäen muun muassa Luonnonvarakeskuksen metsäpeura-aineistoja ja metsäpeuraan liittyviä lausuntoja. Arviointi tehtiin asiantuntija-arviona, jossa huomioitiin muun muassa hankealueen soveltuvuus lajille, vaikutukset vaellusreitteihin sekä lajin suotuisaan suojelutasoon. Selvitysten johtopäätöksenä on, että Ahvenlammen tuulivoimapuiston toteuttamisesta ei aiheudu merkittäviä heikentäviä vaikutuksia niille luonnonarvoille, joiden suojelemiseksi Hangasneva-Säästöpiirinnevan alue on sisällytetty Natura 2000 -verkkoon.
- Ahvenlammen tuulivoimahankkeeseen liittyen sovellettiin YVA-menettelyä, missä tutkittiin 9 ja 13 voimalan kokonaisuuksia. YVA-menettelyssä tunnistettujen mm. metsäpeuraan liittyvien luontoarvojen vuoksi kaavaratkaisuksi valittiin suppeampi 9 voimalan kokonaisuus.
- Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus on antanut Ahvenlammen tuulivoimapuiston Natura-arvioinnin täydennyksestä 12.3.2024 päivätyn lausunnon, jonka mukaan ELY-keskus katsoo hankkeella olevan varovaisuusperiaatteen mukaisesti merkittävä heikentävä vaikutus Hangasneva-Säästöpiirinnevan Natura 2000 -alueella esiintyvään metsäpeuraan. ELY-keskus ei ole kuitenkaan juurikaan perustellut esittämäänsä johtopäätöstä ja ELY-keskus toteaa lausunnossaan toisaalta itsekkin, että Ahvenlammen hankkeen suunnittelussa on poistettu metsäpeuran kannalta haitallisimmat sähkönsiirtovaihtoehdot.
- Kuten Swecon 10.1.2024 päivitetystä Natura-arvioinnissa esitetään, Ahvenlammen tuulipuiston toteuttamisesta arvioidaan aiheutuvan enintään kohtalaisia vaikutuksia Hangasneva-Säästöpiirinnevan Natura 2000 -alueen suojeluperustana olevalle metsäpeuralle. Päivitetystä Natura-arvioinnissa on tällöin otettu huomioon YVA-menettelyn laajempaan vaihtoehtoon verrattuna Ahvenlammen tuulipuiston hankealueen merkittävä supistuminen kaavaratkaisussa, pohjoisimpien kolmanneksen voimaloista poisjättäminen sekä haitalliseksi arvioiduista sähkönsiirtoyhteyksistä luopuminen. Kaikkien näiden toimenpiteiden tarkoituksena on ollut vähentää entisestään metsäpeuraan kohdistuvia vaikutuksia. Kaavaehdotuksen mukaisen Ahvenlammen tuulivoimapuiston osayleiskaavan vaikutukset on siten arvioitu luonnonsuojelulain 35 §:n mukaisella tavalla ja tehdyn arvioinnin perusteella kaavaehdotus täyttää vaikutuksiltaan luonnonsuojelulain 39 §:n vaatimukset. Toisin kuin Luken lausunnossa esitetään, voimassa oleva luonnonsuojelulainsäädäntö ei aseta etäisyysvaatimuksia tuulivoimaloiden ja Natura-alueiden välille, vaan hankkeiden lainmukaisuus arvioidaan tapauskohtaisten olosuhteiden ja laadittujen luontoselvitysten perusteella. Asiassa ei ole näin ollen esitetty luonnonsuojelulakiin perustuvaa estettä Ahvenlammen tuulivoimapuiston osayleiskaavan hyväksymiselle.

Susi

- Hankkeen vaikutuksia on tarkasteltu YVA-menettelyssä. YVA-selostuksen mukaan: Hankealue sijaitsee susireviirillä "Perhon reviiri" Luonnonvarakeskuksen "Susikanta Suomessa maaliskuussa 2022" -raportin mukaan (Heikkinen ym., 2022). Reviirin koko on 880 km². Vuonna 2021 ei Perhossa ollut pari- eikä laumareviiriä. Reviiristatus maaliskuussa 2020 oli "epävarma pari" (Heikkinen ym., 2021). Luonnonvarakeskuksen Riistahavainnot-palve-

lussa lähimmät havainnot viimeisen 2 kk:n (4/23) ajalta ovat lähimmillään Vetelistä, Vimpeleistä ja susireviirin alueella Salamajärven kansallispuiston suunnalta (Luke, Luonnonvaratieto -karttapalvelu).

- YVA-menettelyssä tarkastellun susireviiriaineiston mukaan Ahvenlammen hankealue sijaitsee aivan reviirin rajalla, ja todettakoon että kaavaehdotuksen mukaiset tuulivoimat sijaitsevat selvitysten mukaan kokonaisuudessaan reviirin ulkopuolella.
- Vuoden 2023 LUKE:n reviiritietojen mukaan Perhon reviirille ei saatu rajausta vähäisen havaintomäärän takia. Samoin on käynyt lounaispuoleisen Alajärven reviirin kohdalla. Molempia revierejä on asuttanut vuonna 2022 susiparit. Perhon reviirin rajausta ja olemassaolo on vaihdellut vuosittain. Hankealue on sijainnut kuitenkin aina aivan reviirirajauksien reunalla, ja valtatie 13 varressa. Hankealueen ympäristö ei siis nykyisellään ole suden kannalta erinomaista elinympäristöä. Mahdollisten lisääntymis- ja levähdyspaikkojen voidaan olettaa sijaitsevan Natura-alueen tuntumassa, poissa ihmisten vaikutusalueelta. Hanke vähentää soveltuvan elinympäristön määrää alueella ja lisää erityisesti meluvaikutuksia alueella, mutta vaikutuksien arvioidaan olevan vähäisiä reviirin epävarmuuden sekä hankkeen laajuuteen jo aiemmin kuvattujen tehtyjen muutoksien myötä. Vaikutuksia susiin on tarkasteltu olemassa olevan tiedon perusteella muun muassa tarkastelemalla lajille soveltuvien elinalueiden määrää sekä jo nyt alueelle aiheutuvaa ihmisen aiheuttaman häiriön määrää. Arviointi on tehty asiantuntija-arviona.

3) Puolustusvoimat/2. Logistiikkarykmentti

Puolustusvoimat on aikaisemmin antanut lausunnon kaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta (2. viite) ja tuulivoimaloiden vaikutukset Puolustusvoimien toimintaan on kaavoituksen aikana selvitetty lausunnossa esitetyllä tavalla.

Kaavaselostuksen mukaan Pääesikunta on antanut puoltavan lausunnon Ahvenlammen tuulivoimahankkeesta 14.4.2023. tämän jälkeen voimaloiden määrä on vähennetty 13 voimalasta 9 voimalaan, mutta jäljelle jääneiden voimaloiden paikkoja ei muutettu.

Puolustusvoimilla ei ole lausuttavaa kaavaedotukseen.

Vastine:

- Merkitään tiedoksi.

4) Suomen Erillisverkot Oy

Viitaten lausuntopyyntöönne 18.1.2024 koskien Ahvenlammen tuulivoimahanketta Perhon Kunnassa. Hankkeella ei ole vaikutusta Suomen Erillisverkot Oy:n Verkko-operaattoripalvelut liiketoimintaan.

Vastine:

- Merkitään tiedoksi.

5) Etelä-Pohjanmaan liitto

Pohjan Voima Oy suunnittelee 9 maksimissaan 300 metrin korkuisesta tuulivoimalasta muodostuvaa tuulivoimapuistoa Perhon kunnan Ahvenlammen alueelle. Perhon kunta on kuuluttanut Ahvenlammen tuulivoimahankkeen osayleiskaavan ehdotusvaiheen aineiston nähtäville 25.1.-4.3.2024.

Voimassa olevassa Keski-Pohjanmaan maakuntakaavassa Ahvenlammen suunnittelualueetta ei ole osoitettu tuulivoimaloiden alueena. Tuulivoimateemaa tullaan käsittelemään seuraavan kerran Keski-Pohjanmaan 6. vaihemaakuntakaavassa, joka on paraikaa vireillä.

Maakuntakaavoitusta palvelevassa vuonna 2021 valmistuneessa Etelä-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan tuulivoimaselvityksessä Ahvenlammen alue Perhossa on yksi jatkotarkasteluun valituista alueista. Selvityksen kohdekortin mukaan tuulivoima-alueen jatkosuunnittelussa suositellaan kiinnittämään erityistä huomiota tuulivoimaloiden vaikutukseen alueen linnustoon ja metsäpeuran elinympäristöön. Tuulivoimaselvityksen yhteydessä toteutettiin myös yhteisvaikutusten arviointi, jossa on siinäkin nostettu esiin edellä mainittuja teemoja (maisema, linnusto, metsäpeura).

Lausuntonaan Etelä-Pohjanmaan liitto toteaa seuraavaa:

Ahvenlammen tuulivoimahanke sijaitsee alueella, jossa se kahden muun alle 5 km etäisyydelle suunniteltavan tuulivoimahankkeen kanssa muodostaa laajan, seudullisesti varsin merkittävän kokoisin tuulivoimaloiden alueen. Näistä Kokkonevan hankealue rajautuu Ahvenlammen hankealueeseen ja Honkahuhdan hankealue sijaitsee parin kilometrin etäisyydellä.

Kaikki mainitut hankkeet sijoittuvat muun muassa metsäpeuran kannalta tärkeille elinympäristöille. Ahvenlammen hankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa hankealueen on todettu olevan metsäpeuran kannalta keskeistä laidunaluetta. Hankkeen vaikutukset metsäpeuraan on arvioitu kohtalaisiksi. Yhteysviranomaisen perustellun päätelmän mukaan "esitetyn selvityksen, asiaan liittyvän epävarmuuden sekä erityisesti yhteisvaikutusten osalta hankkeella on todennäköisesti merkittäviä haitallisia vaikutuksia metsäpeuraan."

Ahvenlammen tuulivoimaosayleiskaavan kaavaselostuksessa on todettu metsäpeuraa koskevista yhteisvaikutuksista seuraavaa: "Laajassa mittakaavassa tarkasteltuna useiden tuulivoimahankkeiden toteutuminen Etelä-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Pohjois-Pohjanmaan alueilla vaikuttaa kuitenkin osaltaan varmasti mm. metsäpeuran Suomenselän osakannan elinympäristöjen painopistealueisiin sekä kannan nykyisin kasvavaan kokoon ehkä kantaa heikentävästi. Useiden hankkeiden yhteisvaikutukset metsäpeuralle arvioidaan suuruudeltaan ja merkittävyydeltään kohtalaisesti heikentäväksi sekä Kokkonevan että Ahvenlammen tuulivoimahankkeiden Natura-arvioinneissa. Ilman lieventäviä toimenpiteitä sekä tarkkaa hankesuunnittelua suojelualueiden lähiympäristössä yhteisvaikutukset voivat kohota jopa merkittäviksi.

Ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa ja kaavaselostuksessa on metsäpeuraan kohdistuvien haitallisten vaikutusten lieventämiskeinona mainittu ainoastaan tuulivoima-alueiden rakentamisen ajoittaminen vasomisajan ulkopuolelle.

Ahvenlammen hankealueelle ei voimassa olevassa Keski-Pohjanmaan maakuntakaavassa sijoitu tuulivoimaloiden alueen merkintää. Voimassa olevan maakuntakaavan mukaan seudullisen tuulivoima-alueen raja on 10 tuulivoimalaa, mikä sinänsä mahdollistaa alueelle sijoittuvien alle 10 tuulivoimalan hankkeiden rakentumisen.

Etelä-Pohjanmaan liitto pitää ongelmallisena, että alueella on käynnissä useita erillisiä, mutta toisiinsa kytkettyjen tai jopa toisiinsa rajautuvien tuulivoimahankkeiden ja osayleiskaavojen suunnitteluprosesseja, joissa yhteisvaikutusten arviointi on eriaikaista ja siksi osin puutteellista.

Etelä-Pohjanmaalla on käynnissä kokonaismaakuntakaavan laadinta, jonka aikana on toteutettu maakunnallista ja seudullista yhteisvaikutusten arviointia muun muassa tuulivoimaloiden alueiden metsäpeuravaikutuksista. Etelä-Pohjanmaan liitto pitää ongelmallisena, että vastaavaa kokonaistarkastelua ei ole tehty kaavoitettaessa lausunnon kohteena olevaa tuulivoimahanketta ja sen kanssa yhteisvaikutuksia aiheuttavia energiahankkeita, jotka sijaitsevat Suomenselän metsäpeurapopulaation kannalta erittäin keskeisellä alueella.

Etelä-Pohjanmaan liitto katsoo, että Ahvenlammen, Honkahuhdan ja Kokkonevan alueet yhdessä muodostavat seudullisesti merkittävän tuulivoima-alueiden keskittymän, joka ei ole Keski-Pohjanmaan voimassa olevan maakuntakaavan mukainen.

Etelä-Pohjanmaan liitto katsoo, että Ahvenlammen tuulivoima-alueen osayleiskaavaehdotuksen hyväksyminen johtaisi tilanteeseen, jossa hankkeen yhteyteen ja läheisyyteen sijoittuvien muiden tuulivoimahankkeiden kaavoittaminen johtaisi maakuntakaavan vastaiseen kokonaisuuteen.

Etelä-Pohjanmaan liitto katsoo lisäksi, että Ahvenlammen hankkeen yhteydessä esitetyt metsäpeuraan kohdistuvien haitallisten vaikutusten lieventämiskeinot eivät ole riittäviä.

Etelä-Pohjanmaan liitolla ei ole asiaan muuta lausuttavaa.

Vastine:

- Kunnallisten kaavapäätösten lainmukaisuuden arvioinnissa oikeudellisena lähtökohtana on, että kunta huolehtii maankäyttö- ja rakennuslain 20 §:n mukaisesti alueellaan maankäytön suunnittelusta ja kaavoituksesta. Tämän lähtökohdan mukaisesti kunnalla on oikeus laatia maankäyttö- ja rakennuslaissa tarkoitettuja yleis- ja asemakaavoja kunnan alueelle sitä mukaa kuin kunnan kehitys kaavoitustoimenpiteitä vaatii. Kunnan toimivaltaan ja harkintaan kuuluu päättää muun muassa mille alueille kaavoja laaditaan, millä aikataululla kaavoja laaditaan, minkä sisältöisiä laadittavat kaavat ovat ja millaisia käytötarkoituksia eri alueille osoitetaan. Tätä kunnan laajaa harkintavaltaa kutsutaan vakiintuneesti kunnan kaavoitusmonopoliksi ja kaavoitusmonopoli liittyy läheisesti kunnallisen itsehallinnon toteuttamiseen.
- Kunnallista kaavoitusmonopolia ja sen merkitystä kuvataan vakiintuneesti toteamalla, että kunta päättää itsehallintonsa nojalla kaavan sisällöstä maankäyttö- ja rakennuslain rajoissa, eikä kunta ole sidottu kaavan laadinnan yhteydessä annettujen lausuntojen tai kannanottojen sisältöön. Korkein hallinto-oikeus on tältä osin esimerkiksi ratkaisussaan KHO 12.8.2014 t. 2355 todennut, että vaikka kaavoituksen osallisille on varattava tilaisuus osallistua kaavan valmisteluun, he eivät voi päättää kaavan sisällöstä, vaan lopullinen päätösvalta kaavan sisällön suhteen on kunnanvaltuustolla.
- Viranomaisten välisten suhteiden osalta voidaan kunnalliseen kaavoitusmonopoliin liittyen todeta myös, että vuonna 2000 voimaan tullut maankäyttö- ja rakennuslain mukainen kaavoitusjärjestelmä on vahvistanut kunnan itsehallinnollista asemaa, kun kuntata-

solla hyväksytyjä kaavoja ei ole ollut tarpeen alistaa aikaisemman järjestelmän mukaisesti valtion viranomaisten vahvistettavaksi. Maankäyttö- ja rakennuslakiin 1.5.2017 tehdyillä muutoksilla kunnallisen päätöksenteon itsenäisyyttä on puolestaan korostettu entistään, kun ELY-keskuksille kuulunut kuntien kaavoituksen valvontatehtävä ja valitusoikeyden käyttömahdollisuus rajattiin ELY-keskusten osalta vain valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittäviin asioihin.

- Maankäyttö- ja rakennuslain 32 §:n ja 39 §:n mukaan maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa (tuulivoima)yleiskaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi. Käytännössä tämä tarkoittaa, että maankäyttö- ja rakennuslain hierarkkisessa kaavoitusjärjestelmässä tietyn alueen suunnittelun on mukautettava sitä suuremman kokonaisuuden asettamiin vaatimuksiin. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan maakuntakaavan ohjausvaikutusta suhteessa yleiskaavaan voidaan arvioida kolmiportaisesti seuraavasti: i) maakuntakaavan täsmentyminen, ii) hyväksyttävä poikkeaminen maakuntakaavasta ja iii) maakuntakaavan muuttamista edellyttävä yleiskaavaratkaisu.
- Maakuntakaavan täsmentyminen alueen yleiskaavoituksessa on maakuntakaavan perusominaisuus ja kuuluu kaavajärjestelmän perusluonteeseen. Oikeudellisesti merkittävää on myös, että maakuntakaavasta on mahdollista poiketa yleiskaavoituksen yhteydessä muuttamalla maakuntakaavassa esitettyjen aluevarausten laajuutta ja sijaintia sekä esittämällä kokonaan uusiakin aluevarauksia. Maakuntakaavasta poikettaessa lähtökohtana on, että maakuntakaavan tavoite on turvattava samassa kaavassa, jossa maakuntakaavasta poiketaan ja poikkeamisen perusteet tulee esittää kaavaselistuksessa. Korkein hallinto-oikeus on viimeaikaisessa tuulivoimarakentamisen oikeuskäytännössä todennut (KHO:2023:57 Vaalan Turkkiselän tuulivoimapuiston osayleiskaava), että "vaikka osayleiskaava-alue oli maakuntakaavassa osoitettuja tuulivoimala-alueita laajempi, kaavaratkaisu ei sen perusteena olleiden selvitysten mukaan vaikeuttanut vaihemaakuntakaavan toteuttamista eikä ollut ristiriidassa vaihemaakuntakaavan keskeisten tavoitteiden ja periaatteiden kanssa. Osayleiskaava-aluetta ei myöskään ollut vaihemaakuntakaavassa varattu sellaiseen muuhun tarkoitukseen, joka olisi estänyt kaavan mukaisen tuulivoimarakentamisen. Kysymys oli siten sellaisesta vaihemaakuntakaavassa osoitetun maankäyttöratkaisun tarkentamisesta, jota ei ollut pidettävä maakuntakaavan ohjausvaikutuksen huomioon ottamista koskevien maankäyttö- ja rakennuslain säännösten vastaisena." Ahvenlammen tuulivoimapuiston kaavaselistuksessa on maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti esitetty kaavaratkaisun suhde voimassa olevaan maakuntakaavaan.
- Ajallisesta näkökulmasta asiassa on selvyuden vuoksi todettava myös, että maankäyttö- ja rakennuslain 32 §:n ja MRL 39 §:n mukaan maakuntakaava on ohjeena laadittaessa yleiskaavaa. Tältä osin asiassa on tärkeää ottaa huomioon, että maankäyttö- ja rakennuslain säännökset noudattavat lähtökohtaa, jonka mukaan vireillä oleva maakuntakaavan laadinta taikka muuttaminen eivät oikeudellisesta näkökulmasta ohjaa valmisteltavana olevan yleiskaavan laadintaa, vaan yleiskaavan lainmukaisuutta arvioidaan yleiskaavan hyväksymishetkellä alueella voimassa olevan maakuntakaavan perusteella. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan on siten selvää, että Keski-Pohjanmaan maakuntakaavan muu-

toksen ollessa vireillä Perhon kunta voi käyttää sille maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti kuuluvaa kaavoitusmonopolia ja hyväksyä kuntatason kaavoja voimassa olevissa maakuntakaavoissa esitettyihin alueidenkäyttöratkaisuihin tukeutuen.

- Etelä-Pohjanmaan liiton lausunnossa esitetään, että Ahvenlammen hankealueelle ei voimassa olevassa Keski-Pohjanmaan maakuntakaavassa sijoitu tuulivoimaloiden alueen merkintää. Voimassa olevan maakuntakaavan mukaan seudullisen tuulivoima-alueen raja on 10 tuulivoimalaa, mikä Etelä-Pohjanmaan liiton lausunnon nimenomaisen maininnan mukaan mahdollistaa alueelle sijoittuvien alle 10 tuulivoimalan hankkeiden rakentumisen. Ahvenlammen tuulivoimapuiston osayleiskaavan laadinnassa on siten otettu huomioon alueella voimassa olevan maakuntakaavan ohjausvaikutus maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti, eikä Ahvenlammen tuulivoimapuiston kaavaehdotus ole maakuntakaavan vastainen. Maankäyttö- ja rakennuslain sisältö ja kunnallinen kaavoitusmonopoli huomioidaan ottaen Perhon kunnalla ei ole velvollisuutta päätöksenteossaan huomioida Honkahuhdan ja Kokkonevan alueita siten, että niiden katsottaisiin muodostavan Ahvenlammen alueen kanssa yhden yhteisen tuulivoimahankkeen. Honkahuhdan ja Kokkonevan tuulivoimahankkeissa on kysymys Ahvenlammen hankkeeseen nähden erillisistä hankkeista, joiden toteutumisen edellytykset ratkaistaan omissa erillisissä prosesseissaan.
- Osa hankealueesta on Keski-Pohjanmaan maakuntakaavassa merkitty merkinnällä turvetuotantovyöhyke 2 (tv2). Maakuntakaavassa alueen rajalla kulkee myös 400 kV:n voimajohto, ja alueelle sijoittuu osittain Muurasneva, joka on luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä suoalue. Alueen läpi kulkee myös moottorikelkkailun runkoreitin yhteystarve. Alueen koillispuolelle sijoittuu Säästöpiirinnevan soidensuojelualue, joka kuuluu myös Natura-suojeluohjelmaan ja on nähty maakunnallisesti tai seudullisesti arvokkaana maisema-alueena. Maakuntakaavassa hankealueen välittömässä läheisyydessä, alueen kaakkoispuolella, sijaitsee tuulivoimaloiden alue.
- Alueelle ei sijoitu voimassa olevissa maakuntakaavoissa tuulivoimalle ristiriitaisia maankäytön muotoja.
- Etelä-Pohjanmaan liiton lausunnossa esitettyjen metsäpeuraa koskevien seikkojen osalta viitataan edellä Luonnonvarakeskuksen lausunnon osalta esitettyyn vastineeseen. Tältä osin todetaan lisäksi, että metsäpeuroja koskevat arvioinnit on tehty parhaaseen olemassa olevaan tietoon perustuen, hyödyntäen muun muassa Luonnonvarakeskuksen metsäpeura-aineistoja ja metsäpeuraan liittyviä lausuntoja. Arviointi tehtiin asiantuntija-arviona, jossa huomioitiin muun muassa hankealueen soveltuvuus lajille, vaikutukset vaellusreitteihin sekä lajin suotuisaan suojeluntasoon. Selvitysten johtopäätöksenä on, että Ahvenlammen tuulivoimapuiston toteuttamisesta ei aiheudu, myöskään muiden hankkeiden kanssa, merkittäviä heikentäviä vaikutuksia niille luonnonarvoille, joiden suojelemiseksi Hangasneva-Säästöpiirinnevan alue on sisällytetty Natura 2000 -verkostoon.

6) Fingrid

Tuulivoima-alueen reunassa sijaitsevat Fingridin 400 kV (kilovoltin) voimajohdot Pikkarala-Alajärvi ja Pyhänselkä-Alajärvi.

Meillä ei ole huomautettavaa nähtävillä olevasta materiaalista (ehdotus).

Tässä kaavaa koskevassa lausunnossa ei oteta kantaa esitettyihin teknisiin ratkaisuihin tarkemmin esimerkiksi voimajohtojen osalta. Voimajohtoalueelle tai sen läheisyyteen sijoittuvasta rakentamisesta tulee pyytää Fingridistä erillinen risteämälausunto www.fingrid.fi/kantaverkko/maankaytto-ja-ymparisto/luvat-ja-lausunnot tai tarvittaessa sähköpostilla risteamalautsunnot@fingrid.fi.

Muiden kuin Fingrid Oyj:n omistamien voimajohtojen osalta teidän tulee pyytää erillinen lausunto voimajohtojen omistajilta.

Vastine:

- Merkitään tiedoksi.

7) Lestijärven kunta (Khall § 31 14.2.2024)

Pohjan Voima Oy suunnittelee 9 maksimissaan 300 metrin korkuisesta tuulivoimalasta muodostuvaa tuulivoimapuistoa Perhon kunnan Ahvenlammen alueelle. Alue sijaitsee Perhon kunnan luoteisosassa, Halsuan ja Vetelin kuntarajojen tuntumassa. Hankealueen pinta-ala on noin 2850 ha.

Yleiskaava on laadittu maankäyttö- ja rakennuslain 77 a tarkoittamana oikeusvaikutteisena yleiskaavana, jota voidaan käyttää yleiskaavan mukaisten tuulivoimaloiden rakennusluvan myöntämisen perusteena. Hankkeessa sovelletaan erillismenettelyä, jossa ympäristövaikutusten arviointi (YVA) ja kaavoitus etenevät samanaikaisesti, mutta erillisinä menettelyinä omissa asiakirjoissaan.

Keski-Pohjanmaan voimassa olevassa maakuntakaavassa Ahvenlammen suunnittelualuetta ei ole osoitettu tuulivoimaloiden alueena. Alueelle ei sijoitu voimassa olevissa maakuntakaavoissa tuulivoimalle ristiriitaisia maankäytön muotoja.

Tuulivoima-alue sijoittuu kaavoittamattomalle metsä- ja suoalueelle. Suunnittelualue on pääosin metsätalouskäytössä. Alueella sijaitsee useita nevoja, muutama pieni peltoalue ja yksi suurehko lampi (Ahvenlampi). Hankealueella ei sijaitse asuintaloja. Lähimmät rakennukset sijaitsevat alueen lounaispuolella, valtatie 13 varrella, noin 500 metrin etäisyydellä alueen rajasta.

Suunnittelualue sijaitsee Suomenselän maisemamaakunnan alueella. Suunnittelualue ei sijaitse valtakunnallisesti arvokkaalla maisema-alueella tai läheisyydessä eikä suunnittelualueella tai sen läheisyydessä ole valtakunnallisesti merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä. Suunnittelualueella on tehty arkeologinen investointi kesällä 2022. Inventoinnin perusteella alueetta on tunnistettu 14 muinaisjäännettä tai kulttuuriperintökohdetta. Hankealueelle on tehty lisäksi erilliset maastokäynteihin perustuvat luontodirektiivin liitteen IV lajien liito-oravan, viitasammakon, lepakoiden ja saukon selvitykset. Vaikutusten arviointi metsäpeuraan ja suurpetoihin perustuu saatavilla olevaan tietoon. Hankealueen muuta eläimistöä on selvitetty lumijälkilaskentojen avulla.

Maankäyttö- ja rakennuslain 62 S mukaan kaavoitukseen osallisia ovat alueen maanomistajat ja ne, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa.

Lisäksi osallisia ovat viranomaiset ja yhteisöt, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään. Osallisilla on mahdollisuus osallistua kaavan valmisteluun, arvioida kaavan vaikutuksia ja lausua, kirjallisesti tai suullisesti, mielipiteensä asiasta.

Perhon kunnan tekninen lautakunta on asettanut Ahvenlammen tuulipuiston yleiskaavan ehdotusvaiheen aineiston julkisesti nähtäville kuulemista varten ajalle 25.1.2024-4.3.2024.

Lestijärven kunnalla ei ole lausuttavaa tai huomautettavaa Ahvenlammen tuulivoimahankkeen osayleiskaavan ehdotukseen.

Vastine:

- Merkitään tiedoksi.

8) Perhon kunta, ympäristölautakunta (Ymp § 5 21.2.2024)

Tekninen lautakunta pyytää ympäristölautakunnalta lausuntoa Perhon Ahvenlammen tuulivoimakaavaehdotuksesta. Perhon tekninen lautakunta on päättänyt 16.1.2024 § 3 asettaa Ahvenlammen tuulivoimapuiston yleiskaavan ehdotusvaiheen aineiston MRL 65 §:n ja MRA 19 §:n mukaisesti julkisesti nähtäville kuulemista varten 25.1.-4.3.2024 väliseksi ajaksi.

Pohjan Voima Oy suunnittelee 9 maksimissaan 300 metrin korkuisesta tuulivoimalasta muodostuvaa tuulivoimapuistoa Perhon kunnan Ahvenlammen alueelle. Hanketta kehittävä yhtiö on Pohjan Voima Oy:n tytäryhtiö Ahvenlammen Tuulipuisto Oy. Alue sijaitsee Perhon kunnan luoteisosassa, Halsuan ja Vetelin kuntarajojen tuntumassa. Yleiskaava-alueen rajalta etäisyys Perhon keskustajamaan on noin 11 km. Hankealueen pinta-ala on noin 2 850 ha.

Tuulivoimapuiston sähkönsiirtovaihtoehtoja on kaksi SVEB tai SVEC. Vaihtoehdossa SVEB sähkönsiirtolinja hankealueelta luoteeseen ja liittyminen sähkölinjaan Haapasalon sähkönsiirtoasemalla. Vaihtoehdossa SVEC liittyminen sähkölinjaan hankealueen välittömässä läheisyydessä, sen kaakkoispuolella.

Rakennustarkastajan päätösehdotus

Ympäristölautakunta lausuntonaan toteaa seuraavaa:

1. Kaavaehdotus täyttää kunnanvaltuuston 12.1.2022 tuulivoimahankkeille asettamat suojaetäisyyssinjaukset.
2. melumallinnuksen mukaisesti melulle annetut raja-arvot eivät ylitä lähimmissä asuinrakennuksissa eikä vapaa-ajan asunnoissa. Välikkeen osalta suositusarvot eivät ylitä alueen vapaa-ajan tai vakituisten rakennusten kohdalla. Myös muiden lähialueentuulivoimahankkeiden osalta on arvioitu yhteisvaikutukset.
3. Lautakunnalla ei ole huomautettavaa koskien Ahvenlammen tuulivoimakaavaehdotusta.

Vastine:

- Merkitään tiedoksi.

9) Perhon kunta, kunnanhallitus (Khall § 28 5.2.2024)

Tekninen lautakunta pyytää lausuntoa Ahvenlammen tuulipuiston osayleiskaavaehdotuksesta. Lausunto pyydetään jättämään tekniselle lautakunnalle 4.3.2024 mennessä.

Osayleiskaavaehdotus on nähtävänä 25.1.-4.3.2024.

Materiaali Perhon kunnan kuulutuksissa:

https://dynastyjulkaisu.kase.fi/D10_Perho/cgi/DREQUEST.PHP?page=announcement&id=20249969

Kunnanjohtajan päätösehdotus

Kunnanhallitus toteaa lausuntonaan, että kaava on laadittu huomioiden valtuuston 12.1.2022 tekemät linjaukset suojaetäisyyksistä, eikä Perhon kunnanhallituksella ole huomautettavaa Ahvenlammen tuulivoimapuiston osayleiskaavaehdotuksesta.

Vastine:

- Merkitään tiedoksi.

10) Etelä-Pohjanmaan ELY

Yleistä

Alue sijaitsee Perhon kunnan luoteisosassa, Halsuan ja Vetelin kuntarajojen tuntumassa. Alueelle suunnitellaan tuulivoimapuistoa, joka muodostuu 9 tuulivoimalasta. Voimaloiden kokonaiskorkeus on maksimissaan 300 metriä. Hankealueen pinta-ala on noin 2850 ha.

Alueidenkäyttö

Ahvenlammin hankealuetta ei ole voimassa olevassa Keski-Pohjanmaan maakuntakaavassa osoitettu tuulivoima-alueeksi, ja hankealueen läheisyydessä on suunnitteilla useita tuulivoimala-alueita.

Voimassa olevien Keski-Pohjanmaan maakuntakaavojen yhdistelmässä on annettu yleismääräys, joka koskee myös Ahvenlammen hankealuetta: "Alueet, joille ei kohdistu valtakunnallisia, maakunnallisia tai useampaa kuin yhtä kuntaa koskevia aluetarpeita näkyvät kartalla vain pohjakarttaesityksenä. Mikäli alempiasteisen kaavoituksen tai yksittäisen hankkeen yhteydessä tulee näille alueille vireille hanke tai maankäyttöratkaisu, jota ei maakuntakaavaa laadittaessa ole otettu huomioon, mutta jolla on tai jolla voidaan olettaa olevan valtakunnallista, maakunnallista tai ylikunnallista merkitystä, tulee asia pääsääntöisesti tutkia maakuntakaavan muutosten ja päivitysten yhteydessä."

Kun huomioidaan hankealueen sijainti kolmen kunnan rajojen läheisyydessä sekä yhteisvaikutukset läheisten hankkeiden kanssa, voidaan todeta, että Ahvenlammen tuulivoimahankkeella on sekä ylikunnallista että maakunnallista merkitystä. Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus toteaa, että

Ahvenlammen tuulivoimapuiston kaavan tulee olla joko voimassa olevan tai vireillä olevan maakuntakaavan mukainen.

Kaavaselostuksessa on arvioitu läheisten hankkeiden yhteisvaikutuksia. Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus kiinnittää huomiota erityisesti läheiseen asutukseen ja tuulivoimapuiston meluvaikutuksiin.

Kaavaselostuksen melumallinnuksen mukaan tuulivoimaloiden 40 desibelin melualue ulottuu kaava-alueen ulkopuolelle ja myös Vetelin kunnan puolelle. Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus huomauttaa, että kyseisen melualueen tulee sijoittua kokonaisuudessaan kaava-alueelle. Melumallinnukset on tehty 7,2 MW voimalatyypillä, mutta kaava mahdollistaa 10 MW voimaloiden rakentamisen kaava-alueelle. Riskinä on, että melumallinnus ei vastaa rakennettavien tuulivoimaloiden aiheuttamaa melua. Mallinnuksen mukana lähimpien asuin- ja lomarakennusten kohdalla melu on yli 38 desibeliä. Mallinnuksen mukaan 35–40 db alueelle sijoittuu kymmeniä asuin- ja lomarakennuksia. Lisäksi melun yhteisvaikutusmallinnuksien tuloksien perusteella kaavaselostuksessa on todettu, että "tarkasteltujen tuulivoimaloiden melun yhteisvaikutukset kohdistuvat Ahvenlammen hankealueen eteläpuoleisiin asuin- ja lomarakennuksiin, jotka sijaitsevat lähellä Kokkonevan ja Honkahuhdan suunniteltua tuulivoimapuistoa." Mallinnustulosten perusteella melutaso nousee lähimpien rakennusten osalta yli 39 desibeliin.

Kaavakartalla on esitetty yleismääräys melusta: "Meluhaittojen ehkäisemiseksi ja ympäristön viihtyisyyden turvaamiseksi alueen suunnittelussa ja toteuttamisessa on otettava huomioon melua koskevat asetukset ja säädökset. Tuulivoimaloista ei saa aiheutua asutukselle valtion virallisia ohjearvotasoa ylittävää melua." Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus toteaa, että em. asetukset, säädökset ja ohjearvot tulee ottaa huomioon joka tapauksessa, vaikka niitä ei olisi esitetty yleiskaavamääräyksenä. Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus huomauttaa, että alueen suunnittelu tapahtuu meneillä olevassa kaavoitusvaiheessa, jolloin meluhaittojen ehkäiseminen tulee ratkaista jo voimaloiden sijaintien suunnittelussa. Lisäksi kaavakartalle tulee lisätä kaavan yleismääräyksenä kaavan mahdollistama voimaloiden kokonaiskorkeus.

Liikenneympäristö

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus huomauttaa, ettei Kokkolan satamasta esitetty erikoiskuljetusreitti seututien 756 ja valtatie 8 kautta valtatielle 13 ole mahdollinen suurimmille kuljetuksille, johtuen seututiellä 756 sijaitsevasta rautatien alikulkusillasta. SEKV-reitti kulkee satamasta Pohjoisväylän, Ouluntien, Nahkurinkadun ja Rautatienkadun kautta valtatielle 13.

Vesienhoito

Kaavaehdotuksen mukaan Muurausnevan poikki rakennettaisiin uusi tie, joka kulkisi valuma-alueajasta Pajuojaan päin. Tien rakentamisella lähes ojitattoman suon poikki on vesien virtaussuuntia muuttava vaikutus sekä suota kuivaava vaikutus. Näillä puolestaan on vaikutusta pintavesien laatuun ja määrään, kun suon vettä pidättävät ominaisuudet muuttuvat ja mahdollisesti myös vesien virtausreitit voivat muuttua. Pohjaveden lasku turvemailla lisää turpeen hajoamista, mistä puolestaan seuraa ravinteiden ja orgaanisen aineksen huuhtoutumista valuma-vesiin. Vaikutukset kohdistuisivat Pajuojaan, joka on arvioitu hyvään ekologiseen tilaan Valtioneuvoston (2021) hyväksymässä vesienhoitosuunnitelmassa. Pajuoja on pieni joki, joten hydrologisilla muutoksilla on isompi vaikutus kuin suuremmassa vesistössä. Jatkosuunnittelussa tulee harkita, onko kyseisen tieosuuden rakentaminen välttämätöntä ja millaisia vaikutuksia tien rakentamisella olisi Pajuojan hydrologiaan ja vedenlaatuun.

Kaavaselostuksessa ei ole arvioitu hankkeen vaikutuksia pintavesiin. Vaikutukset pintavesiin on arvioitava jatkosuunnittelussa. Lisäksi kaavaselostuksessa eri hankkeiden yhteisvaikutusten arviointi pintavesien osalta jää yleiselle tasolle, eikä niiden suuruutta ole arvioitu.

Tietyt samoin kuin muut kaivutyöt ja rakenteisiin liittyvät kaivu- ja kuivatustyöt saattavat aiheuttaa eroosiota (kiintoaine ja ravinteet) sekä pohjavesien pinnan laskua. Pohjaveden lasku turvemailla lisää turpeen hajoamista, mistä puolestaan seuraa ravinteiden ja orgaanisen aineksen huuhtoutumista valumavesiin. Metsäojitusten vaikutukset jatkuvat nykytiedon valossa vuosikymmeniä. Kiintoaine- ja ravinne päästöjen minimoimiseksi kaivutyöt tulee toteuttaa siten, että vältetään korkeimman valunnan ajankohtia ja tehdään huolelliset suunnitelmat pintavesivaikutusten minimoimiseksi. Myös uomien läheisyyteen ja ylityksiin liittyvä rakentaminen sisältää riskin kuormituksen lisääntymisestä. Kiintoaineen kulkeutuminen vesistöihin aiheuttaa peittymistä, liettymistä ja rehevöitymistä, millä on haitallinen vaikutus vesistöjen veden laatuun ja ekologiseen tilaan. Hanke tulee toteuttaa siten, ettei siitä aiheudu esteellisyyttä vesieliöstön vapaalle liikkumiselle hankealueella (mm. tierummut). Jos virtavesiä ylitetään työkoneilla, tulee ottaa huomioon eroosioriski ja pyrkiä estämään eroosio sekä uoman rakenteen muuttuminen. Myös uomien läheisyyteen rakennettaessa tulee ottaa huomioon eroosioriski ja sijoittaa rakentaminen tarpeeksi kauaksi uomista. Kaiken kaikkiaan hankesuunnittelussa tulee ottaa huomioon mahdolliset vesistövaikutukset, myös välilliset, ja pyrkiä vähentämään vesistövaikutuksia.

Hankealue on nykyisellään voimakkaasti ojitettua. Uusien tienvarsojien, tienparannuksen ml. uomien ylitykset yhteydessä olisikin mahdollista parantaa myös alueen vesiensuojelua kokonaisuudessaan. Kunnostustoimienpiteillä voitaisiin myös osaltaan kompensoida hankkeen vaatimien rakennustöiden haitallisia vaikutuksia.

Luonnonympäristö

ELY-keskuksen yhteysviranomaisen on perustellussa päätelmässä 20.12.2023 todennut, että Ahvenlammen tuulivoimapuistosta aiheutuu merkittäviä haitallisia vaikutuksia erityisesti maakotkaan ja metsäpeuraan. YVA-menettelyn jälkeen hanketta on jatkosuunniteltu yhdeksän voimalan tuulivoima-alueena. Kaavaselostuksessa todetaan sivuilla 44–45 miten yhteysviranomaisen perustellussa päätelmässä esille tuomia keskeisiä kohtia on huomioitu kaavaehdotuksessa. Maakotkan osalta todetaan, että YVA-selostuksen ja kaavaluonnosvaiheen jälkeen on laadittu uusi maakotkaa koskeva raportti: Perhon Ahvenlammen tuulivoimapuiston maakotkan lentomalliin perustuva törmäysriskien yhteisvaikutusten arviointi (Sweco 5.1.2024). Raportin mukaan raja-arvot eivät ylitä Ahvenlammen ja sen läheisten tuulivoimala-alueiden yhteisvaikutusten tarkastelussa.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus on perehtynyt alueelta tehtyihin mallinnuksiin ja selvityksiin. Ensimmäisessä lentomalliin perustuvassa törmäysmallinnuksessa maakotkan törmäysriskiksi saatiin vaihtoehdolla VE2 0,009 yksilöä vuodessa (Sweco 2.6.2023). Tämä tarkoittanee, että maakotkaparia kohden riski on tuplasti suurempi, eli 0,018/v. Tuoreessa yhteisvaikutusten tarkastelussa (Sweco 5.1.2024) saadaan alueen tuulivoimahankkeista suurin törmäysriski Kokkonevan hankkeesta 0,017 yksilöä/v, joka tarkoittanee maakotkaparia kohden 0,034/v. Tämä eroaa merkittävästi Kokkonevan hankkeesta tehdystä vaikutusarviosta, jossa samaista lentoaika- ja törmäysmallinnusta käytettäessä törmäysriskiksi saatiin 0,0561 (kotkaporin yhteinen riski). Jo tämä ylittää tuoreinta tietoa edustavan merkittävyyssajan paria kohti, joka on määritetty 0,05 törmäystä/v (Suomeen suunniteltavan tuulivoimatuotannon mahdolliset yhteisvaikutukset maakotkaan ja lajin huomiointi maakuntakaavoituksessa, Ympäristöministeriö, luonnos 30.1.2024). Törmäysmallinnuksessa 2.6.2023 todetaan, että Ahvenlammen alue sijoittuu maakotkan enem-

män käyttämälle alueelle etenkin pesiä lähimpien voimaloiden osalta. Vaikutuksia reviiriin aiheutuu selvityksen mukaan lähinnä Ahvenlammen hankkeen voimaloista. Myös tämä on ristiriidassa 5.1.2024 tehdyn tarkastelun kanssa. Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus toteaa, että alueelta tehdyt törmäysmallinnukset ovat ristiriitaisia ja eroavat merkittävästi mm. Kokkonevan tuulivoimahankkeen yhteydessä tehdyistä selvityksistä. Varovaisuusperiaatteen mukaisesti merkittäviä haitallisia vaikutuksia Säästöpiirinnevan maakotkareviirille ei ole pystytty poissulkemaan.

Metsäpeuran osalta kaavaselostuksessa todetaan, että hankealueen ja Natura-alueen keskinäinen sijainti ja yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa huomioiden on päädytty Natura-arvioinnissa ja YVA-selostuksessa todettuihin metsäpeuravaikutuksiin. Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus huomauttaa, että Natura-arviointi ja YVA-selostus eivät ole ne asiakirjat, jotka ovat ratkaisevia arvioitaessa hankkeen toteuttamiskelpoisuutta. Luonnonsuojelulain 39 §:n mukaan viranomaisen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen eikä hyväksyä tai vahvistaa suunnitelmaa, jos luonnonsuojelulain 35 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettu arviointi- ja lausunnotonettely osoittaa hankkeen tai suunnitelman merkittävästi heikentävän niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty Natura 2000 -verkostoon. Pääpaino arvioinnissa on 35 §:n 2 momentissa tarkoitettulla luonnonsuojeluviranomaisen lausunnolla.

Natura-lausunnossaan 24.10.2023 Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus toteaa, että hanke ei ole esitetyssä laajuudessaan todennäköisesti toteuttamiskelpoinen Natura-alueen eheyteen kohdistuvien heikentävien vaikutusten vuoksi. Heikentäviä vaikutuksia kohdistuu etenkin metsäpeuraan ja maakotkaan yhteisvaikutusten vuoksi. Vakiintuneen oikeuskäytännön perusteella varovaisuusperiaate edellyttää Natura-arvioinnin kohdalla merkittävien vaikutusten poissulkemista tavalla, joka ei jätä epäilyksiä (mm. KHO 2020:3). Nyt kyseessä olevan hankkeen kohdalla vaikutukset tulee täten arvioida varovaisuusperiaatteen mukaisesti merkittävän heikentäväksi, etenkin kun huomioidaan että hanke sijoittuu Euroopan keskeisimmän metsäpeuran lisääntymisalueen läheisyyteen ja Natura-alueen läheisyyteen sijoittuu muita tuulivoimahankkeita, jolloin läheisyyden etenkin vasanhoitojakson kannalta kriittisille alueille ja keskeisille vaellusreiteille voi aiheuttaa arvioitua suuremman kielteisen vaikutuksen metsäpeuraan. Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus huomauttaa, että Ahvenlammen hankkeessa eteneminen vaatii arvioinnin tueksi uutta tutkimustietoa tuulivoiman vaikutuksista metsäpeuraan Suomen olosuhteissa. Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus tulee antamaan lausunnon 11.1.2024 toimitetusta Natura-arvioinnin täydennyksestä.

Myös ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 23 §:ssä tarkoitettu perusteltu päätelmä tulee saman lain 25 §:n mukaan ottaa huomioon hanketta koskevassa lupapäätöksessä. Yhteysviranomaisen on päätelmässään todennut, että maakotkaan kohdistuvia yhteisvaikutuksia muodostuu Kokkonevan hankkeen sekä mahdollisesti myös Halsuan tuulivoimahankkeiden kanssa, jolloin törmäystodennäköisyydet nousevat korkeiksi näiden hankkeiden yhteisvaikutuksesta. Lähialueen hankkeet, maankäyttö ja sähkönsiirto huomioiden, Ahvenlammen hankkeen toteuttaminen nykyisessä muodossaan aiheuttaa todennäköisesti niin merkittäviä haitallisia vaikutuksia maakotkalle, että yhteysviranomaisen pitää vaihtoehtoja VE1 ja VE2 toteutuskelvottomina, mikäli hankkeen jatkosuunnittelussa ei voida osoittaa riittävän toimivia haittojen lievennyskeinoja. Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus huomauttaa, että jatkosuunnittelussa ei ole esitetty toimivia haittojen lievennyskeinoja, vaan pyritty osoittamaan uudella selvityksellä, ettei haitallisia vaikutuksia ole. Selvitys on kuitenkin ristiriitainen mm. viereisen tuulivoimahankkeen yhteydessä tehdyn maakotkaselvityksen kanssa. Nyt kyseessä olevalla alueella lievennyskeinoina toimivat lähinnä maakotkan ydinreviiriä lähimpänä olevien tuulivoimaloiden poistaminen siten, että merkittävän haitan kynnys alittuu.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus muistuttaa, että luontodirektiivin ensisijaisesti suojeltavalle ja liitteen IV (a) mukaiselle lajille, eli liito-oravalle potentiaalisia alueita ei ole esitetty selvityksissä tai kaava-asiakirjoissa. Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus muistuttaa, että yhden kevään aikana tehty kartoitus ei anna luotettavaa kuvaa lajin esiintymisestä, sillä reviirien väliaikainen tyhjentyminen kuuluu tämän suhteellisen lyhytikäisen, keskimäärin vain kaksi vuotta elävän lajin ekologiaan. Liito-oravalle soveltuviin metsiin tulee siten suhtautua kuin varmistetuilla havainnoilla todettuihin liito-oravareviireihin, mikäli pitempiaikaisella kartoituksella ei pystytä poissulkemaan lajin esiintymistä alueella. Kaavaselostuksesta tai selvityksistä ei käy ilmi suunnitellaanko tuulivoimaloita liito-oravan kannalta potentiaalisille alueille.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus toteaa lopuksi, että vireillä olevien hankkeiden yhteisvaikutusten takia mahdollisen rakentamisen tulee perustua voimassa olevaan maakuntakaavaan.

Vastine:

Alueidenkäyttö

- Voimassa olevan maakuntakaavan mukaan seudullisen tuulivoima-alueen raja on 10 tuulivoimalaa, mikä mahdollistaa alueelle sijoittuvien alle 10 tuulivoimalan hankkeiden rakentamisen.
- Tv-merkinnän yhteydessä on jo määräys voimaloiden kokonaiskorkeudesta: "Yksittäisen tuulivoimalan enimmäiskorkeus saa olla enintään 300 metriä maanpinnasta."
- YVA- ja kaavaselostuksen mukaisten melu- ja välkemallinnusten mukaan Ahvenlammen tuulivoimahankkeen 40 desibelin melualue ja varjovälkealue (yli 8 tuntia vuodessa) eivät ulotu Vetelin kunnan alueelle. 40 desibelin melualue ja varjovälkealue (yli 8 tuntia vuodessa) ulottuvat hyvin pieneltä osin Halsuan kunnan alueelle, minne ei kuitenkaan ole odotettavissa merkittäviä maankäyttömuutoksia tuulivoima-alueen elinkaaren aikana, eikä alueelle kohdistu asumiseen liittyviä maankäytön kehittämispaineita. YVA-selostuksesta antamassaan lausunnossa Halsuan kunta toteaa: Halsuan kunta toteaa, että hankkeen toteutumisella ei ole merkittäviä Halsuan kuntaan kohdistuvia melu-, välke- tai maisema-vaikutuksia. (perusteltu päätelmä 20.12.2023).
- Ahvenlammen hankkeen maakuntakaavoituksen huomioon ottamisen osalta viitataan lisäksi edellä Etelä-Pohjanmaan liiton lausunnon osalta esitettyyn vastineeseen.

Vesienhoito

- Uuden tiestön rakentaminen Muurausnevan koillisosaan voi vaikuttaa Muurausnevan vesitalouteen. Scalgo LIVE valuma-alue tarkastelun perusteella Muurausneva ei saa juurikaan vesiä Muurausnevan koillispuolelta (Muurausnevan koillisosan vedet valuvat kohti Pajuoja kaivettua ojaa pitkin) ja siten hydrologiset vaikutukset jäisivät vähäisiksi. Muurausneva saa vesiä lisäksi kaakon suunnasta ja tätä valuma-aluetta uusi tieyhteys katkaisee. Tien rakentamisen vuoksi Muurausneva voi menettää 10 ha valuma-alueestaan, eli noin 5 %.

- Pajuojan valuma-alueelle rakennetaan teitä ja tällä voi olla vaikutuksia Pajuojan hydrologiaan ja vedenlaatuun. Tierakentamisen alle jäävä osuus Pajuojan valuma-alueesta on kuitenkin hyvin pieni ja sikäli vaikutukset todennäköisesti jäävät hyvin vähäisiksi. Pajuoja saa vesiä myös Muurausnevalta, mutta vedet valuvat Pajuojaan ojaa myöten ja mikäli vesien vapaa valuminen varmistetaan uuden tielinjauksen rakentamisen yhteydessä, ei hydrologisia vaikutuksia oleteta syntyvän.
- Kaavakartalle Muurausnevan poikki osoitettu uusi ja perusparannettava tie on osoitettu ohjeellisena.

Luonnonympäristö

Metsäpeuraa koskevien seikkojen osalta viitataan edellä Luonnonvarakeskuksen lausunnon osalta esitettyyn vastineeseen.

- Maakotkan osalta Metsähallituksen lentoaikamallinnukseen pohjautuvat törmäysmallinnukset on tehty uudelleen (Sweco, 19.3.2024), sillä ensimmäisessä versiossa oli käytetty virheellistä lukua maakotkan läsnäoloajaksi. Törmäysmallinnuksen päivityksestä on oltu yhteydessä Metsähallitukseen 8.3.2024. Lentoaikamalliin perustuvat törmäysmallinnukset koskevat maakotkaparia, eli esitetyt törmäysluvat uudessa ja aiemmissa raporttiversioissa tarkoittavat kotkaparin yhteistä törmäysriskiä. Merkittävän törmäysriskin rajana olemme käyttäneet törmäysmallinnuksen päivityksessä Metsähallituksen ohjeistusraportin mukaista 0,06 törmäystä per vuosi maakotkaparia kohden, sillä muuta viittauskelpoista lukua ei ole ollut käytettävissä. Korjatuissa laskelmissa Ahvenlammen maakotkaparin törmäysriski oli 0,017 törmäystä / vuosi, Kokkonevan 0,030 törmäystä / vuosi, Löytönevan 0,002 / vuosi ja Halsuan 0,021 / vuosi. Kokkonevan kohdalla käytettiin kaavaehdotuksen mukaista uusinta hankevaihtoehtoa, jossa voimaloiden määrä oli pudotettu 36 voimalaan 42.sta. Ahvenlammen, Halsuan, Kokkonevan ja Löytönevan tuulivoimapuistojen yhteisvaikutus on korjatuissa laskelmissa 0,071 törmäystä per vuosi. Käytetty laskentapa on kehitetty yhteistyössä Metsähallituksen kanssa. Halsuan ja Löytönevan hankkeiden osayleiskaavat ovat valmistuneet, ja yhdessä näiden hankkeiden kanssa Ahvenlammen hankkeen törmäysriski on noin 0,04, joka alittaa raja-arvon 0,06. Kokkonevan hankkeen kaavaehdotus on tätä kirjoitettaessa nähtävillä, ja Kokkonevan hankkeen perustellun päätelmän huomioimista koskevassa raportissa (FCG, 31.1.2024) on todettu: "Hanketoimija sitoutuu toteuttamaan maakotkan törmäysmallinnuksen lisäkuolleisuuden raja-arvolla 0,06 yksilöä / vuosi jatko-suunnittelussa ja lopullisen sijoitussuunnitelman selvittyä sekä toimittamaan mallinnustuloksen viranomaiselle. Mikäli lisäkuolleisuus tulevilla mallinnuksissa on tasolla, joka ylittää 0,06 raja-arvon, tehdään tarvittavat toimenpiteet sallitun arvon saavuttamiseksi." On myös hyvä huomioida, että Ahvenlammen hankkeesta tehdyissä mallinnuksissa tuulivoimaloiden roottorin halkaisija on 200 metriä, napakorkeus 200 metriä ja voimaloiden pyyhkäisykorkeuden maksimi 300 metriä. Varovaisuusperiaatteen mukaisesti kaikille hankkeille käytettiin voimaloiden maksimikokoja. Edelleen mallinnusraportin mukaan, mikäli hankkeet toteutuvat lähivuosina, kotkaan kohdistuvat vaikutukset tulevat olemaan mallinnettua pienemmät, koska yhteisvaikutusten mallinnukset on tehty varovaisuusperiaatteen mukaan suuremmilla roottorinhalkaisijoilla, mitä on vielä olemassa. Lisäksi maakotkan osalta on syytä huomioida, että edellä mainitun lentoaikamalliin perustuvan vaikutus-

arvioinnin lisäksi Ahvenlammen hankkeessa on toteutettu laaja maastoseuranta, jonka tulokset on raportoitu salassa pidettävänä osana YVA-menettelyä. Maakotkaa tarkkailtiin päiväpetolintujen kevät- ja kesäseurannan lisäksi myös syksyllä ja talvella, ja siihen käytettiin aikaa yhteensä 298 tuntia. Metsähallituksen "Hyvät käytännöt maakotkalle aiheuttuvien vaikutusten arviointiin" -raportin mukaan: "Mikäli maastotarkkailulle todetaan olevan tarve, riittävän havainnointimäärän voidaan katsoa olevan noin 100 ja 200 tunnin välillä", joten Ahvenlammen tuulivoimahankkeen maastotarkkailua on tehty 1,5–3-kertainen määrä edellä mainittuun suositukseen nähden. Maastotarkkailuun perustuen törmäysriski on olennaisesti pienempi YVA-menettelyn mukaisessa 9 voimalan vaihtoehdossa, ja mm. tästä johtuen kaavaratkaisuksi valittiin suppeampi 9 voimalan kokonaisuus. Lisäksi todetaan, että maakotkareviiriä pirstovat YVA-menettelyssä tutkitut sähkönsiirtovaihtoehdot on tiputettu suunnitelmista pois.

- Liito-orava: Maastotöiden aikana tutkimusalueelta ei löydetty lainkaan lajin jätöspapanoita, eikä mitään lajiin viittaavia havaintoja kertynyt. Alueella on hyvin runsaasti lajille soveltumattomia karuja männiköitä ja suoaloja sekä ojitettuja soita, hakkuualoja ja taimikoita. Sovelaita metsiä on näin ollen hyvin niukasti, eikä niistä tehty liito-oravahavaintoja. Alueelta ei myöskään tunneta vanhoja liito-oravahavaintoja (Suomen Lajitietokeskus 2022).

11) Keski-Suomen liitto

Perhon kunnan luoteisosaan sijoittuvalle Ahvenlammen tuulivoima-alueelle suunnitellaan 9 maksimissaan 300 m korkuista tuulivoimalaa. Hankkeessa sovelletaan erillismenettelyä, jossa ympäristövaikutusten arviointi (YVA) ja kaavoitus etenevät samanaikaisesti, mutta erillisinä menettelyinä omissa asiakirjoissaan. Ahvenlammen YVA-menettelyssä nousi esiin mm. yhteisvaikutukset muiden tuulivoimahankkeiden kanssa.

Keski-Suomen maakuntakaava 2040 on hyväksytty maakuntavaltuuston kokouksessa 8.12.2023 ja Keski-Suomen maakuntahallitus määräsi sen tulemaan voimaan maankäyttö- ja rakennuslain 201 §:n nojalla kokouksessaan 23.2.2024. Kaavasta on valitettu Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen. Maakuntakaavassa 2040 esitetyistä seudullisen kokoluokan tuulivoima-alueista (yli 9 voimalaa) Ahvenlammen hankealuetta lähimmäksi sijoittuvat Kyyjärvellä ja Kivijärvellä sijaitsevat Kirvesvuoren, Hanhinevan ja Hallakankaan tuulivoima-alueet. Keski-Suomen liitolla ei ole muuta maakuntakaavoituksesta johtuvaa huomautettavaa.

Vastine:

- Merkitään tiedoksi.

12) Metsähallitus

Osittain salassa pidettävä (Julkl 24 § 1 mom. 14 kohta)

Metsäpeura

Ahvenlammen hankealue lähiympäristöineen on osa Suomenselän metsäpeurakannan ydinaluetta. Se sijaitsee merkittävien metsäpeuran lisääntymisalueiden välittömässä läheisyydessä ja

kuuluu Suomenselän peurakannan kerääntymis- ja vaellusalueisiin. Hankealue rajoittuu Hangasneva-Säästöpiirinnevan Natura 2000-alueeseen, jonka suojeluperusteena oleviin lajeihin metsäpeura kuuluu.

Metsähallitus on aiemmin hankkeen YVA-selostusta ja Natura-arviointia koskevassa lausunnossaan (MH 3337/2022, 13.10.2023) todennut näkemyksensä, että hankkeen raporteissa esitettyjen tietojen perusteella ei voida osoittaa, etteikö hankkeesta yhdessä muiden lähialueen hankkeiden kanssa voisi aiheutua merkittäviä heikentäviä vaikutuksia metsäpeuralle. Myös hankkeen yhteysviranomaisena toimiva Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus on perustellussa päätelmässään katsonut, että hankkeessa esitetyn selvityksen, asiaan liittyvän epävarmuuden ja erityisesti yhteisvaikutusten osalta hankkeella todennäköisesti on merkittäviä haitallisia vaikutuksia metsäpeuraan. Perustellussa päätelmässä on myös tuotu esiin, että tuulivoimahankkeiden edistäminen Suomenselän metsäpeurapopulaation ydinalueilla vaatii arvioinnin tueksi Suomen olosuhteissa hankittua ajantasaista tutkimustietoa. Luonnonvarakeskuksen vetämä hanke, jossa tuulivoimatuotannon vaikutuksia mm. metsäpeuraan selvitetään, on käynnissä vuosina 2023-2027 ja pyrkii vastaamaan tähän tutkimustiedon tarpeeseen.

Hankkeen kaavaselostuksen kappaleessa 7.3 olevaan taulukkoon on kirjattu, miten hankkeessa on huomioitu YVA-selostuksesta annettu perusteltu päätelmä. Metsäpeuran osalta kaavaselostuksessa todetaan, että hankkeessa pitäydytään YVA-selostuksessa ja Natura-arvioinnissa todetuissa vaikutusarvioissa. Näissä vaikutukset metsäpeuraan on arvioitu vasomisaikana korkeintaan kohtalaisiksi ja muina aikoina vähäisiksi. Metsähallitus korostaa, että Metsähallituksen lisäksi myös yhteysviranomaisena ja metsäpeuran tutkimustiedosta vastaava Luonnonvarakeskus ovat hankkeesta lausueessaan tuoneet esiin näkemyksensä, että nykytiedon valossa ei voida poisulkea sitä, että Ahvenlammen hankkeen vaikutukset muodostuisivat metsäpeuralle merkittävän heikentäviksi, etenkin huomioiden yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa. Metsähallitus toteaa, että hankkeen edistämisessä tulee metsäpeuran osalta noudattaa luonnonsuojelulain 7 §:n mukaista varovaisuusperiaatetta.

Metsähallitus katsoo, että edellä kuvatun perusteella osayleiskaava ei perustu maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n mukaisiin riittäviin selvityksiin ja vaikutusten arviointeihin ja kaavaratkaisu saattaa olla luonnonsuojelulain 34 §:n heikentämiskiellon vastainen.

Kaavamerkintöjen ja -määräysten vaikutukset hankealueen muuhun käyttöön Kaavaehdotuksen kaavamerkinnöissä ja -määräyksissä on vakavia puutteita ja epäselvyyksiä, jotka tulevat aiheuttamaan ongelmia alueen käytölle, mikäli niihin ei tehdä muutoksia.

Luo-2 Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue.

Luo-2 -merkinnän osalta kaavamääräysten selityksessä todetaan ainoastaan, että kyseessä on linnustollisesti arvokas alue. Kyseisenkaltainen kaavamääräys ei anna toimijalle eikä myöskään kaavamääräysten noudattamista valvovalle taholle mitään viitteitä siitä, mitkä tai minkälaiset toimenpiteet ovat kyseisen merkinnän alueella sallittuja tai kiellettyjä. Kaavamääräyksen kirjaus tulee muuttaa yksiselitteisen selkeäksi siten, että edellä mainituilta ongelmilta voidaan välttyä tai vaihtoehtoisesti kyseiset kaavamerkinnät tulee poistaa kaavasta.

Luo Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue.

Luo -merkinnän osalta kaavamääräysten selityksessä todetaan: "Laajat yhtenäiset alueet sisältävät pienialaisia luonnonarvokohteita. Kohteen ominaispiirteiden heikentäminen on kielletty." Merkinnällä on osoitettu hyvin laajoja, jopa satoja hehtaareja kattavia alueita. Näiden laajojen

alueiden kerrotaan sisältävän pienialaisia luonnonarvokohteita, mutta määräystekstissä ei ole annettu minkäänlaista informaatiota siitä, mitä nämä pienialaiset luonnonarvokohteet ovat, paljonko niitä on, missä ne merkinnän alueella sijaitsevat ja kuinka niiden ominaispiirteiden heikentämistä on mahdollista välttää. Kaavaehdotuksen luo -merkintä on yksiselitteisesti kelvoton ja tulee poistaa kokonaan kaavasta. Kaavaehdotuksen luo -rajausten alueilla mahdollisesti sijaitsevat pienialaiset luonnonarvokohteet tulee osoittaa tarkemmilla rajauksilla tai yksittäisinä kohteina, mikäli katsotaan tarpeelliseksi niitä ylipäättään osoittaa kaavassa. Niin ikään kaavamääräyksissä on kerrottava mitä nämä pienialaiset luonnonarvokohteet ovat ja kuinka ne tulee ottaa huomioon alueen käytössä ja mitkä toimenpiteet ovat sallittuja tai kiellettyjä.

Tämän lausunnon valmisteluun ovat osallistuneet luonnonsuojelun asiantuntija Heli Suurkuukka, maankäytön erityisasiantuntija Teija Turunen ja suunnittelupäällikkö Ilkka Herukka.

Vastine:

- Salassa pidettävän osuuden osalta viitataan edellä Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen lausunnon osalta esitettyyn vastineeseen.
- Metsäpeuraa koskevien seikkojen osalta viitataan edellä Luonnonvarakeskuksen lausunnon osalta esitettyyn vastineeseen.
- Maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n mukaan kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Selvitysten on annettava riittävät tiedot, jotta voidaan arvioida kaavan toteuttamisen merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset. Oikeudellisena lähtökohtana on, että maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n mukaan selvitysten riittävyden arviointi on kuhunkin yksittäiseen kaavaratkaisuun liittyvää tapauskohtaista harkintaa.
- Selvitysten riittävyttä harkittaessa tulee ottaa huomioon 1.4.2015 voimaan tullut maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n muutos, jonka mukaan aikaisemmin voimassa ollut vaatimus kaavan perustumisesta riittäviin selvityksiin muutettiin viittaukseksi kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun. Muutosta perusteltiin lainsäädännön esitöissä tavoitteella selkiyttää vaikutusten selvitysvelvollisuutta kaavan merkittäviin vaikutuksiin sekä kohdentaa selvitykset tavoitellun kaavaratkaisun kannalta olennaisiin asioihin. Tavoitteena oli myös välttää päällekkäisten selvitysten tekemistä useampaan kertaan ja toisaalta puuttua liian yksityiskohtaisten selvitystarpeiden vaatimiseen.
- Selvitysten riittävyden osalta asiassa tulee ottaa huomioon, että selvitysten riittävyttä arvioidaan kunnanvaltuuston kaavan hyväksymispäätöksen ajankohdan mukaisesti. Näin ollen kaavan hyväksymisen jälkeen kaava-alueella mahdollisesti tapahtuvat olosuhteiden muutokset eivät tee kunnanvaltuuston päätöstä lainvastaiseksi selvitysten riittävyden osalta.
- Metsäpeuroja koskevat arvioinnit on tehty parhaaseen olemassa olevaan tietoon perustuen, hyödyntäen muun muassa Luonnonvarakeskuksen metsäpeura-aineistoja ja metsäpeuraan liittyviä lausuntoja. Arviointi tehtiin asiantuntija-arviona, jossa huomioitiin muun muassa hankealueen soveltuvuus lajille, vaikutukset vaellusreitteihin sekä lajin suotuisaan suojelutasoon. Selvitysten johtopäätöksenä on, että Ahvenlammen tuulivoimapuiston toteuttamisesta ei aiheudu, myöskään muiden hankkeiden kanssa, merkittäviä heikentäviä vaikutuksia niille luonnonarvoille, joiden suojelemiseksi Hangasneva-Säästöpiirinnevan alue on sisällytetty Natura 2000 -verkostoon.

- Edellä mainituin perustein voidaan todeta, että Ahvenlammen tuulivoimapuiston osayleiskaavan laadinnan tueksi laaditut metsäpeuraa koskevat selvitykset täyttävät maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n vaatimukset. Selvitysten riittävyyden arvioinnissa ei maankäyttö- ja rakennuslain mukaan voida myöskään edellyttää, että Ahvenlammen tuulivoimapuiston yleiskaavoituksen tulisi odottaa Luonnonvarakeskuksen vuonna 2027 valmistuvien metsäpeuratutkimusten tuloksia.
- Maankäyttö- ja rakennuslain 39 §:n mukaan yleiskaavaa laadittaessa on otettava huomioon rakennetun ympäristön, maiseman ja luonnonarvojen vaaliminen. Luonnonarvojen vaalimista koskevassa yleiskaavan sisältövaatimuksessa on kysymys pääasiassa kunnan alueella olevien luonnonsuojelulain tarkoittamien uhanalaisten taikka kunnassa harvinaisten eliölaajien säilymisestä sekä luonnonsuojelulaissa tarkoitettujen suojeltujen luontotyyppien säilymisestä. Lainkohdan mukaan tarkoituksena on siten kaavoituksen yhteydessä selvittää ja tunnistaa mainitut suojelukohteet ja –tarpeet sekä kaavaratkaisulla turvata kyseiset luonnonarvot.
- Maankäyttö- ja rakennuslain 39 §:ssä tarkoitettujen yleiskaavan sisältövaatimusten huomioon ottaminen sisältää kunnanvaltuustolle kuuluvaa huomattavaa harkintavaltaa ja erilaisten näkökohtien yhteensovittamista, jolloin kaikkia yleiskaavan sisältövaatimuksia ei ole aina mahdollista toteuttaa täysimääräisesti. Tuulivoimarakentamista koskevassa oikeuskäytännössä esitetään tältä osin vakiintuneesti usein, että tuulivoimayleiskaavoituksen tavoitteena on mahdollistaa tuulivoimarakentaminen alueella ja tämän tavoitteen toteuttaminen muuttaa väistämättä jossain määrin alueen luonnonympäristöä. Olennaista on siten, että hyväksytyt osayleiskaava täyttää riittävästi maankäyttö- ja rakennuslain 39 §:ssä ja 77 b §:ssä asetetut yleiskaavan sisältövaatimukset luonnonarvojen vaalimisesta. Käytännössä tämä tarkoittaa oikeuskäytännön mukaan muun muassa, että luonnonarvoiltaan tärkeät alueet ja suojeltavat kohteet on selvitetty ja tunnistettu kaavoituksen yhteydessä sekä merkitty osayleiskaavaan asiallisin kaavamerkinnoin ja -määräyksin. Ahvenlammen tuulivoimapuiston osayleiskaavan laadinnan yhteydessä on otettu huomioon mainitut maankäyttö- ja rakennuslain asettamat vaatimukset.
- Metsäpeuraa koskevien seikkojen osalta viitataan edellä Luonnonvarakeskuksen lausunnon osalta esitettyyn vastineeseen. Ahvenlammen tuulivoimapuiston osayleiskaavan vaikutukset metsäpeuralle on selvitetty ja yhteensovitettu maankäyttö- ja rakennuslain mukaisella tavalla. Tehtyjen selvitysten perusteella kaavan hyväksyminen ei ole myöskään Metsähallituksen lausunnossa viitatus luonnonsuojelulain heikentämiskiellon vastainen taikka muutoinkaan maankäyttö- ja rakennuslain vastainen.

Kaavamerkinnot

- Poistetaan kaavakartalta luo- ja luo-2-merkinnät esitetyn mukaisesti. Tuulivoimaloiden sijoittelussa on huomioitu selvityksissä ja arvioinneissa jo aiemmin tunnistetut luontoarvot.